

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA

Eiropas Jūrlietu un
zivsaimniecības fonds

Rīcības programma
zivsaimniecības attīstībai 2021-2027

Latvijas Republikas Zemkopības ministrija

Rīga, 2021

Projekts 03.2021.

Izmantotie saīsinājumi un termini

BIOR	- Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts "BIOR"
ELFLA	- Eiropas Lauksaimniecības Fonds lauku attīstībai
EJZF	- Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds
EK	- Eiropas Komisija
ES	- Eiropas Savienība
ESSBSR	-Eiropas Savienības stratēģija Baltijas jūras reģionam
EUR	- eiro
FAO	- Pārtikas un lauksaimniecības organizācija
ICES	- Starptautiskās jūras pētniecības padome
IUB	- Iepirkumu uzraudzības birojs
GNU	- grūtībās nonācis uzņēmums
GT	- bruto tilpība
kW	- kilovati
KALME	- valsts pētījumu programma «Klimata maiņas ietekme uz Latvijas ūdeņu vidi»
KZP	- Kopējā zivsaimniecības politika
LAD IS	- Lauku atbalsta dienesta informācijas sistēma
LZIKIS	- Latvijas zivsaimniecības integrētās kontroles informācijas sistēma
PIL	- Publiskā iepirkuma likums
PVD	- Pārtikas un veterinārais dienests
RO	- ražotāju organizācijas
SPSIL	- Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likums
SVID	- Stipro un vājo pušu, iespēju un draudu novērtējums
SVVA	- Sabiedrības virzīta vietējā attīstība
VMS	- zvejas kuģu satelītnovērošanas sistēma
VRG	- vietējās rīcības grupas
VVD	- Valsts vides dienests
ZRP	- Rīcības programma Zivsaimniecības attīstībai 2021.- 2027.gadam
ZST	- Zivsaimniecības sadarbības tīkls
ZM	- Zemkopības ministrija

1. Programmas stratēģija: galvenās problēmas un politikas risinājumi

1. Rīcības programmas zivsaimniecības attīstībai 2021-2027 īstenošanas galvenais mērķis ir konkurētspējīga zivsaimniecības nozare un ilgtspējīgi ūdens dzīves resursi veselīgas un drošas pārtikas un kvalitatīvas un ilgtspējīgas dzīves vides nodrošināšanai.
2. ZRP ieguldījumu stratēģija balstās uz veikto nozares stipro un vājo pušu un iespēju un draudu analīzi, kā arī ņemot vērā Kopējās zivsaimniecības politikas, Eiropas izaugsmes stratēģijas *Zaļais kurss* noteiktos izaicinājumus un politikas risinājumus, jo īpaši tās aptvertās rīcībpolitikas jomu *No lauka līdz galdam* un *Bioloģiskā daudzveidība* mērķus, kā arī nacionāla līmeņa plānošanas dokumenta – Nacionālais attīstības plāns noteiktos risināmos uzdevumus.

1.1. Konkurētspēja, inovācijas un zināšanas.

3. Zivis veido 16 % no dzīvnieku olbaltumvielām un 6,5% no visām olbaltumvielām, ko patērē cilvēku uzturam pasaulē. FAO pētījumi¹ apliecina, ka šī proporcija visticamāk palielināsies, jo, pieaugot patērētāju izvēles iespējām, kā arī to dzīves līmenim, pieprasījums pēc zvejas produktiem tikai palielināsies. Zivis arī nelielos apjomos nodrošina efektīvu pārtikas un uztura vērtību. Tāpat tiek norādīts, ka zivsaimniecības produktu pieprasījums palielināsies arī iedzīvotāju skaita pasaulē pieauguma rezultātā. Tās ir attīstības iespējas arī Latvijas zivsaimniecības sektoram.
4. Patērētājam, ražotājam, klimatam un videi izdevīga zivsaimniecības produktu aprīte atbilstoši ES Zaļā kursa izvirzītajiem mērķiem ir būtisks pamats zivsaimniecības sektora konkurētspējīgai iekļaušanai globālajā produktu ražošanas un piegādes ķēdē ar pietiekamu un daudzveidīgu drošas, uzturvielām bagātas un cenas ziņā pieejamas pārtikas piegādi jebkurā laikā, ieskaitot dažādas krīzes situācijas. Klimata pārmaiņas un biodaudzveidības samazināšanās ietekmē zvejniecības sektora konkurētspēju, jo samazinās nozares pieeja resursiem.
5. Zivsaimniecības nozare Latvijas iekšzemes kopproduktā stabili veido 0,6 %, sasniedzot 177 miljonus eiro gadā. Tādējādi konkurētspējīgs un ilgtspējīgs kritērijiem atbilstoša zivsaimniecības sektora saglabāšana ir būtisks izaicinājums gan ierobežoto zvejas iespēju, gan tradicionālo metožu un tehnoloģiju izmantošanas kontekstā.
6. Latvijas **zvejniekiem** pieejamie zvejas resursi komerciāli nozīmīgām sugām – mencai, brētliņai un reņģei, ievērojot maksimālās ilgtspējīgās nozvejas principu atbilstoši KZP, tiek noteikti ES līmenī. Pieejamās zvejas iespējas Baltijas jūrā un Rīgas jūras līcī gadu no gada svārstās un jau vairākus gadus tās samazinās. 2010.gadā tās bija 76,8 tūkst. tonnas, 2019.gadā - 63,9 tūkst. tonnas zivju, savukārt 2020.gadā - 52,2 tūkst. tonnas. Pieejamais zvejas resurss ilgtermiņā nav prognozējams, kas rada izaicinājumus ilgtermiņa plānošanā visas produktu ķēdes ietvaros. Vidēji 93 % no nozvejas tiek iegūti izmantojot limitētās sugas,

¹ <http://www.fao.org/3/i3640e/i3640e.pdf>

piekrastes flotē- ap 69 % 2019. gadā. Sākot ar 2019. gada vidu tika pārtraukta mencas specializētā zveja šī zvejas krājuma sliktā stāvokļa dēļ. Tādējādi zvejas produktu ķēdē iesaistītajiem uzņēmumiem ir jāspēj pielāgoties ne tikai noieta tirgu mainīgajām un pieaugošajām prasībām, bet arī diversificēt riskus, ko rada resursa pieejamība un tā vērtības pievienošanai veikto investīciju noslodzei.

7. Darba ražīgums zvejniecībā kopš 2010. gada ir palielinājies par 4%, bet neto apgrozījums – par 15%, tomēr šajos rādītājos vēl neatspoguļojas mencu zvejas lieguma radītā ietekme. Darba ražīguma un apgrozījuma pieaugumu izdevies sasniegt tikai pateicoties iespējai pievienot vērtību zvejas produktiem. Saglabāt vai palielināt sasniegto apgrozījumu un darba ražīgumu, līdz ar to konkurētspēju ir izaicinājums situācijā, kad resursu pieejamība ir limitēta un to pieejamais apjoms nav ilgtermiņā prognozējams. Investīcijas pievienotās vērtības radīšanai un bioekonomikas principu integrēšanai uzņēmējdarbībā mazina veiksmīgu ilgtermiņa uzņēmējdarbību ietekmējošos riskus. Kopējā bruto pievienotā vērtība zvejniecībā pēdējos gados ir samazinājusies no 12,3 milj. EUR 2010.gadā līdz 10,6 milj. EUR 2018. gadā. 2019. gadā prognozējama tās samazināšanās līdz 7,1 milj. EUR. Piekrastes komerczvejā iegūtās nozvejas vērtība pamatā saglabājas nemainīga ap 1,1 tūkst. EUR. Kopējo bruto pievienoto vērtību būtiski ietekmē sarukušās zvejas iespējas, kā arī kopējie ekonomiskie procesi, ieskaitot nozares dīkstāvi 2020.gadā Covid-19 ietekmē. Bruto pievienotā vērtība Latvijas zvejniecībā ir tikai 3,7 % no ES vidējās bruto pievienotās vērtības. Lai arī bruto pievienotā vērtība uz nodarbināto pēdējos gados ir pieaugusi par 30 % , kas galvenokārt noticis uz nodarbināto skaita samazināšanās rēķina, tomēr uz kopējā ES dalībvalstu fona tā ir zema. Tā ES vidējā produktivitāte zvejniecībā jau 2016.gadā veidoja 48,9 tūkst. eiro, kamēr Latvijas zvejniecībā šajā laikā tā bija 22,5 tūkst. eiro uz nodarbināto. Ar EJZF līdzfinansējumu līdz 2020. gadam tika īstenoti vairāki projekti pievienotās vērtības palielināšanai zvejniecībā, kas ir ļāvis saglabāt pozitīvu finanšu plūsmu.
8. Piekrastes komerczvejā iegūto nozveju pamatā pārdod svaigā, neapstrādātā veidā, nepievienojot vērtību. 2019. gadā svaigā, neapstrādātā veidā tika pārdoti aptuveni 80 % no piekrastes komerczvejā iegūtās nozvejas. Tādēļ konkurētspējas kāpināšanai investīcijas vērtības pievienošanai piekrastes zvejā nodrošinātu dzīvotspēju arī piekrastes uzņēmējdarbības ilgtspējīgai attīstībai, kā arī kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanai.
9. Latvijas zvejas floti 2019. gada beigās veidoja 661 kuģis ar kopējo bruto tonnāžu 16 tūkst. GT un jaudu 32,9 tūkst. kW. No tiem 247 kuģi veica komerczveju. Latvijas zvejas flotes 5 kuģi zveju veica tālējūrā, 51 kuģis – Baltijas jūrā un Rīgas jūras līcī aiz piekrastes joslas, un 191– komerciālo zveju piekrastes ūdeņos. Vidējais nozvejas apjoms uz zvejas kuģi, ar kuru zvejo Baltijas jūrā un Rīgas jūras līcī aiz piekrastes ūdeņiem, pēdējos piecos gados ir pieaudzis par 30%, 2019. gadā sasniedzot vidēji 1,2 tūkst. tonnu. Savukārt piekrastes zvejā vidējais nozvejas apjoms samazinājies par 10% , 2019.gadā veidojot 16 tonnas. Nozvejas apjoma pieaugums panākts, veicot efektīvus zvejas flotes sabalansēšanas pasākumus, tādējādi veicinot uzņēmumu dzīvotspējas palielināšanos ierobežota izejvielas resursa apstākļos. Svarīgi ir saglabāt sasniegto līdzsvaru arī apstākļos, kad atsevišķu būtisku resursu pieejamība ir zudusi.

10. 2018. gadā zvejniecībā bija nodarbināti 795 pilna laika strādājošie. Laika periodā no 2013. – 2018. gadam nodarbināto skaits Latvijas zvejniecības sektorā vecuma grupā virs 50 gadiem ir palielinājies par 5 procentpunktiem (45% 2018. gadā). Savukārt gados jaunāku zvejnieku skaits (vecumā līdz 39 gadiem) ir samazinājies par 2 procentpunktiem (30% 2018. gadā). Nozares pamatvērtība – cilvēkresursus ievērojami noveco. Zvejniecībā nenotiek paaudžu nomaiņa, kas rada arvien lielākas bažas par nozares un tās kultūrvēsturiskā mantojuma ilgtspējīgu pastāvēšanu. Kuģu, tostarp piekrastes zvejā vidējais vecums ir 28 gadi². Jauniešu vidū nav intereses par tādu riskantu un bīstamu profesiju kā zvejnieks, jo īpaši, ja galvenie ražošanas rīki- zvejas kuģi ir veci un nenodrošina jaunākajām tehnoloģijām atbilstošus apstākļus, neveicina emisijas mazinošu, roku darbu aizstājošu inovatīvu tehnoloģiju, kas ne tikai nodrošinātu drošus darba apstākļus, bet, sekmē arī zvejas pašizmaksas samazināšanos, ieviešanu. Tāpat zvejnieka profesiju raksturo sezonālitate un stabilitātes trūkums attiecībā uz zvejas iespēju prognozēm ilgtermiņā. Investīcijas neveicinošie ES atbalsta nosacījumi jau vairākus plānošanas periodus limitē publiskā finansējuma pieejamību nozares atjaunošanai, neveicina novecojušo kuģu ekoloģiskās pēdas nospieduma samazinājumu un darba vides apstākļu uzlabošanu zvejas flotē. Investīcijas uz zvejas kuģiem kuģošanas drošības, darba apstākļu uzlabošanai, ietverot arī digitālus risinājumus ES regulējumā noteiktajā ietvarā sekmētu nozares dzīvotspēju un patērētāju prasībām atbilstošu produktu pieejamību, tādējādi sniegtu ieguldījumu virzībā uz ES Zaļā kursa mērķiem nozarē.
11. Piekrastes zvejā ievērojamus zaudējumus rada roņi. Tie bojā zvejnieku izliktos zvejas rīkus un tajos esošo lomu. Kopējie provizoriskie zaudējumi piekrastes komerczvejā 2018. gadā tika novērtēti 10,3 % no nozvejas vērtības³. Līdzsvarojot sabiedrības intereses vides ilgtspējas aspektā un veselīgas kvalitatīvas pārtikas nodrošinājumā ar zvejniecības uzņēmumu dzīvotspēju, piekrastes zvejniekiem no 2020.gada tiek segti roņu nodarītie zaudējumi. Ņemot vērā, ka roņu populācijas ietekmes mazināšanai uz zvejniecību nav rasti citi efektīvi risinājumi, kompensācijas par to radītajiem zaudējumiem tiks paredzētas arī turpmāk.
12. Savstarpējās sadarbības un kooperācijas veicināšana ir nozīmīga iespēja zivsaimniecības nozares elastīgai un novatoriskai attīstībai. Zvejniecības sektora pārstāvji Latvijā ir apvienojušies un kooperējas dažāda veida kopīgo interešu formās, pamatā ražotāju grupās vai biedrībās. Kooperācija ir jāstiprina, tādējādi kāpinot zvejniecības ietekmi pārtikas ķēdē, paaugstinot dalībnieku saimnieciskās darbības efektivitāti, ekonomiski efektīvāk apsaimniekojot infrastruktūru un sektoram pieejamos resursus, kā arī sekmējot apziņu par ieguldījuma sniegšanu ES Zaļā kursa, aprites ekonomikas sekmīgā īstenošanā. Kooperācija arī sniedz iespējas sekmīgāk pārvarēt lokāla, nacionāla vai starptautiska mēroga krīzes un satricinājumus, kā arī saglabāt stabilitāti.
13. Pieaugot zivsaimniecības nevalstisko organizāciju un uzņēmumu sadarbībai ar zinātniskajām institūcijām, izstrādāti vairāki jauni produkti, ražošanas metodes, inovatīvas uzglabāšanas un iepakojuma tehnoloģijas, energoefektivitātes risinājumi ražošanas ķēdē, tādējādi ne tikai samazinot ražošanas izmaksas, bet

² Avots: BIOR uz 01.01.2020

³ BIOR roņu radīto zaudējumu novērtējums, 01.11.2019.

izstrādājot vides ziņā ilgtspējīgus risinājumus, tostarp izmantojot atjaunojamus resursus. Tomēr uzņēmumu līmenī inovāciju kapacitāte vēl ir salīdzinoši zema, inovāciju komercializācija prasa laiku un risinājumi var būt finanšu ietilpīgi. Savukārt ilgtermiņā neprognozējami zvejas resursi rada piesardzību finanšu plānošanā. Atbalsts inovāciju izstrādei un komercializācijai zivsaimniecības nozarē sekmēs tās efektīvāku pielāgošanos virzībā uz Zaļā kursa izvirzītajiem mērķiem.

14. Latvijas **akvakultūras** sektors ir salīdzinoši neliels gan uzņēmumu skaita, gan nodarbināto skaita, gan neto apgrozījuma ziņā, pamatā darbojas izdzīvošanas režīmā. Latvijā ir 87 ekonomiski aktīvas akvakultūras audzētavas, kuras saražo un realizē vidējo 800 tonnas akvakultūras produkcijas gadā ar kopējo vērtību 2 miljoni EUR. Ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits ir palielinājies salīdzinājumā ar 2010.gadu par 59%, pieaudzis arī nodarbināto skaits - par 27%, savukārt nozares neto apgrozījums palielinājies gandrīz 2 reizes. Būtiskākais akvakultūras produkcijas apjoms tiek iegūts atklātos dīķos – 65 %, savukārt ūdens dabiskās caurplūdes baseinos - 20 %, bet recirkulācijas sistēmās – 15 % no kopējā produkcijas apjoma. Lielāko produkcijas apjomu vairāk kā 59% veido karpas – vidēji ap 490 tonnām gadā, sami – ap 130 tonnām gadā un foreles – ap 90 tonnām gadā. No 2008. gada līdz 2018. gadam kopējā dīķu platība Latvijā pieaugusi par 19% līdz 5191 ha. Attiecīgi arī palielinājies dīķu skaits līdz 766 dīķiem. Nozares finanšu rādītāji ir svārstīgi – rentabli gadi nozares līmenī mijas ar ievērojamu zaudējumu gadiem, piemēram 2017.gads. Nozares pievienotā vērtība savu maksimumu sasniedza 2015.gadā, turpmākos divus gadus samazinoties par trešdaļu. Nestabilos nozares rādītājus galvenokārt ietekmē sadrumstalotā ražošana ar pamatā lokāli realizējamu produkciju, salīdzinoši augstās ražošanas izmaksas, kā rezultātā nespēja konkurēt ar importēto produktu. Vienlaikus Latvijā, līdzīgi kā citur ES iegūtie akvakultūras produkti ir ar augstāku izsekojamību salīdzinot ar importēto produktu, tiem ir īsākas un atsaucīgākas piegādes ķēdes, zemāks piesārņojuma līmenis.⁴
15. Ar EJZF atbalstu 3,9 tūkst. ha (75% no kopējās dīķu platības) platībā 31 dīķsaimniecība produkciju ražo piemērojot videi īpaši draudzīgas metodes ar paaugstinātiem ūdenstilpņu uzturēšanas un dzīvnieku audzēšanas standartiem, sekmējot vides un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un uzlabošanu. 38% no šīm platībām atrodas Natura 2000 teritorijās.
16. Dīķsaimniecības nodrošina arī uzturēšanās, barošanās un ligzdošanas vietas putniem, dažādu dzīvnieku un augu sugu dzīvotnes un biotopus. Ar virsūdens veģetāciju dažādā intensitātē aizaugušie dīķi ir nozīmīga ligzdošanas vieta vairākām īpaši aizsargājamām putnu sugām. Vienlaikus nemedījamo vai aizsargājamo dzīvnieku sugas nodara būtiskus zaudējumus akvakultūras uzņēmumiem – ūdrs uzturas un barojas dīķos cauru gadu, migrējošās sugas - zivju ērglis, jūras ērglis, ķīris, gārnis un jūras krauklis ligzdo un barojas ar zivīm visu uzturēšanās laiku.

⁴ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/JOIN/2009/431569/IPOL-PECH_ET\(2009\)431569_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/JOIN/2009/431569/IPOL-PECH_ET(2009)431569_EN.pdf)

17. 2018.gadā Latvijā bija 2 sertificētas bioloģiskās akvakultūras saimniecības, kuras saražoja 7 tonnas bioloģiskas akvakultūras produkcijas. Ņemot vērā pieaugošo pieprasījumu pēc bioloģiskās un ekoloģiskās produkcijas, akvakultūras saimniecībām ir iespēja pievērsties bioloģiskas akvakultūras produkcijas attīstīšanai un ražošanai. Tomēr bioloģiskās ražošanas prasību izpilde akvakultūras uzņēmumiem palielina ražošanas izmaksas. Tāpēc, lai veicinātu bioloģiskās akvakultūras attīstību, nepieciešama publiskā finansējuma piesaiste prasībām atbilstošas uzņēmumu darbības nodrošināšanai.
18. Attīstās akvakultūras audzēšanai recirkulācijā – darbojas 37 recirkulācijas sistēmas ar kopējo tilpumu 5729 m³. Recirkulācijas akvakultūra ir ievērojami efektīvāka, jo piemērojot šo ražošanas metodi iegūtās produkcijas apjoms vidēji ir 21,1 kg/m³, salīdzinājumā ar ap 100 kg/ha dīķsaimniecībās. Produkcijas ražošanā izmantotās ūdens recirkulācijas tehnoloģijas ir videi draudzīgas un izmantotos resursus ekonomējošas, jo produkcija tiek audzēta kontrolētā vidē. Tās pielietojamas plašam kultivējamo objektu lokam un, maksimāli izmantotas, var sniegt arī ievērojamu ekonomisko efektivitāti. Tomēr šī ir kapitālietilpīga joma, kuras investīciju atmaksāšanās laiks ir ievērojami lielāks kā dīķsaimniecībās, ar daudz augstākām produkcijas ražošanas izmaksām, kas ietekmē produkcijas vērtību un konkurētspēju tirgū. Piemēram, Latvijas apstākļos siltūdens sugu (sami, tilapijas u.c.) audzēšanai optimālās temperatūras nodrošināšanai arī vasarā ir jāpatērē papildus energoresursi. Arī viena projekta attiecināmās izmaksas recirkulācijas izveidei vidēji ir bijušas augstas – vairāk kā 900 tūkst. EUR, salīdzinājumā ar investīcijām dīķsaimniecībās - līdz 50 tūkst. EUR. Lai stimulētu akvakultūras attīstību, kas nodrošinātu dabisko zvejas resursu alternatīvu, investīcijas akvakultūras produkcijas ražošanā tiks stimulētas ar RP atbalstu.
19. Akvakultūras uzņēmumi savu saražoto produkciju galvenokārt tirgo tiešajā tirdzniecībā, ir vāji attīstīta kooperācija un uz eksporta tirgu orientēta loģistika. Lielākā daļa akvakultūras produkcijas – apmēram 75% tiek realizēta svaigā veidā. Akvakultūras produkcijas ražotāji nespēj nodrošināt pietiekami stabili ievērojamu apjomu pastāvīgai šādas ražošanas nodrošināšanai, tādēļ Latvijā līdz šim nav plaši attīstījusies akvakultūrā iegūto zivju tālāka rūpnieciskā apstrāde. Perspektīvu noietu tirgu esamība veicinātu akvakultūras produktu ražošanas apjomu pieaugumu. Tādēļ atbalsts kooperācijai un tirgus veicināšanas pasākumiem sekmēs arī akvakultūras ražošanas kapacitātes pieaugumu.
20. Būtiskākie inovāciju, tostarp digitalizācijas izaicinājumi ir saistīti ar vēl arvien zemu inovāciju kapacitāti nozarē, zemu jauno tehnoloģiju, metožu komercializāciju. Galvenais inovācijas, tostarp to komercializāciju bremzējošais faktors ir saistīts ar inovāciju izmaksām – uzņēmēji uzskata, ka inovāciju radīšanas izmaksas ir augstas un uzņēmējiem trūkst finanšu līdzekļu to attīstībai. Latvijā izveidotais Lai gan Latvijas pētniecības un inovāciju sistēma laika periodā no 2014.-2020.gadam ir būtiski palielinājusi efektivitāti un produktivitāti, arī akvakultūrā ir izveidots nacionālas nozīmes inovāciju infrastruktūras centrs, Latvija raksturota kā mērens inovators Eiropas inovācijas 2019 mērījumā, līdzšinējais inovācijas sniegums nav pietiekams ilgtspējīgas konverģences nodrošināšanai un produktivitātes kāpināšanai. Uzņēmējdarbības struktūru akvakultūrā galvenokārt veido mikrouzņēmumi un mazie/vidējie uzņēmumi (MVU)

ar ierobežotu kapacitāti ieguldīt pētniecībā un attīstībā. Inovatīvo mazo un vidējo uzņēmumu īpatsvars Latvijā ir viens no zemākajiem ES, Latvijā tas ir 30,3 % (2014.–2016. g.), salīdzinot ar vidēji 49,1 % ES. Attīstoties akvakultūras sektoram, pieaug pieprasījums pēc kvalificēta, ar nepieciešamām zināšanām un prasmēm nodrošināta darbspēka. Jaunākajām tehnoloģijām neatbilstošs, akvakultūras specifiskā nepietiekams nodarbināto zināšanu un prasmju līmenis un kvalificētu visu līmeņu speciālistu trūkums negatīvi ietekmē spēju uzņēmumiem efektīvi un ilgtspējīgi saimniekot un ietekmē arī nozares konkurētspēju kopumā. Tādēļ ar atbalstu ir sekmējama gan inovāciju kapacitātes kāpināšana, zināšanu un prasmju attīstība, kā arī inovāciju komercializācija.

21. Profesionālajai izglītībai zivsaimniecībā nozīmīgs aspekts ir pārkvalifikācijas un kvalifikācijas paaugstināšanas iespējas, ko ir svarīgi risināt nozares ilgtspējas kontekstā, koncentrējoties uz jauno tehnoloģiju ietilpīgām prasmēm. Ņemot vērā nozares attīstības tendences, būtiska ir inovāciju un darbspēka kapacitātes stiprināšana, nepieciešamība pēc teorētisko un praktisko zināšanu apguves un papildināšanas akvakultūras jomā.
22. Izaicinājumi un tālākie stratēģiskie risinājumi akvakultūrā ir saskaņā ar Akvakultūras attīstības plānu 2021-2027.gadam.
23. Pārtikas pārstrāde ir viens no lielākajiem ražojošajiem sektoriem Latvijā, tādēļ tā ir būtiska valsts ekonomiskajai attīstībai. **Zivju apstrādes** un lauksaimniecības produkti veido nozīmīgu daļu Latvijas eksporta un importa bilanci. Līdz ar to zivju apstrādes attīstība ir svarīgs nosacījums pārtikas nozares kopējai izaugsmei.
24. Latvijas zivju apstrādes sektorā ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits pieaudzis par 5,5% kopš 2010.gada, bet nodarbināto skaits sarucis par 30% tādējādi kāpinot darba ražību, kas attiecīgajā periodā palielinājies par 70%, sekmējot arī neto apgrozījuma palielināšanos. Zivju produkcijas un zivju konservu ražošanā kā izejvielas lielākoties izmantotas Latvijas teritoriālajos ūdeņos Baltijas jūrā un Rīgas jūras līcī nozvejotās zivis (nozīmīgākās - brētliņa un reņģe). Produkcijas sortimenta dažādošanai izmantotas arī okeānos nozvejotās zivis - siļķes, makreles, sardīnes, sardinellas, tunzivis, u.c.
25. Zivju apstrādātāji, pielāgojoties jauniem noieta tirgiem, kā arī, lai kāpinātu ražošanas apjomus, dažādo preču sortimentu, tādējādi tiek radīti jauni, inovatīvi, kā arī nišas produkti. Lai celtu produktivitāti un līdz ar to arī konkurētspēju, uzņēmumi orientējas uz tirgiem, kuros produkcijas realizācijas cenas ir augstākas. Realizētās zivju produkcijas un zivju konservu vidējā cena salīdzinājumā ar 2013.gadu ir palielinājusies par 21%. Produktivitāte zivju apstrādes sektorā 2019.gadā salīdzinājumā ar 2014. gadu palielinājusies par 46% līdz 41,4 tūkst. EUR. Atbalsts būtiski sekmē produktivitātes kāpumu zivju apstrādes nozarē, jo pieejamie dati uzrāda neto apgrozījuma kāpumu par 21% un darba ražīguma kāpumu par 20% jau pirmajos divos gados pēc projektu īstenošanas.⁵ Svarīgi

⁵ AREI izvērtējums "ZRP ieguldījumi 5.prioritātes "Veicināt tirdzniecību un apstrādi" mērķa sasniegšanā"

veicināt ieguldījumus resursu efektivitātē, tostarp ražošanas izmaksu samazināšanas nolūkā konkurētspējas kāpināšanai, jaunu produktu attīstība un tirgu paplašināšana.

26. Ievērojami samazinoties realizētās apstrādātās zivju produkcijas un zivju konservu apjomam 2018.gadā par 51% salīdzinājumā ar 2013.gadu, ir būtiski samazinājies zivju apstrādes uzņēmumu neto apgrozījums, kas 2018.gadā salīdzinājumā ar 2013.gadu veido tikai 61% . Līdz ar to samazinājušies ražotāju ieņēmumi. Uzņēmumu kopējā peļņa pēc nodokļiem kopš 2014.gada ir negatīva, turklāt zaudējumu apmērs šajā laikā ir palielinājies. Samazinājies zivju apstrādes uzņēmumu vidējais lielums un to apliecina arī strauja nodarbināto skaita samazināšanās šajos uzņēmumos, kopš 2013.gada nodarbināto skaits nozarē ir samazinājies par 42% un 2018.gadā veido 3494.
27. Tirgū pieprasītākie Latvijas ražotāju pārstrādātie zivju produkti neskaitot konservus ir kūpinātas zivis, iepriekš vārīti produkti, surimi, suši, u.c. Šādiem zivju produktiem ir samērā īsi derīguma termiņi, kas būtiski ierobežo eksporta iespējas. Nozares uzņēmumi ražo tradicionālo produkciju - zivju konservus. Toties inovatīvo produktu ar paaugstinātu pievienoto vērtību īpatsvars ir nenozīmīgs, tostarp ņemot vērā nespēju nodrošināt inovatīvo (nesaldēto un nekonservēto) produktu tirgus prasībām atbilstošu pagarinātu derīguma termiņu.
28. Ņemot vērā būtisku noieta tirgu zaudēšanu NVS valstīs Krievijas embargo rezultātā, investīcijas apstrādes sektorā pēdējos gados tika veiktas piesardzīgi – ievērojami mazākā finanšu apjomā salīdzinājumā ar iepriekšējo plānošanas periodu. Mazāk investīciju tiek īstenots mazajos un mikro uzņēmumos (t.sk. mājražotāji un ģimenes uzņēmumi), kuri skaita ziņā veido lielāko daļu nozares uzņēmumu, jo šai uzņēmumu grupai ir grūtības ar pašfinansējuma nodrošinājumu. Jāveicina mājražotāju (t.sk. ģimenes uzņēmumu), kas ir mikro un mazie uzņēmumi, iespējas saņemt atbalstu zivju apstrādes maza apjoma ražotņu veidošanai un attīstībai.
29. Vidējā darba samaksa zivju apstrādē ir par 24% mazāka nekā zvejniecībā un par 5% mazāka nekā akvakultūrā. Tā bija arī par 27% zemāka nekā pārtikas ražošanas nozarē kopā, kas ir potenciāls drauds darbaspēka piesaistei. Savukārt ražošana zivju apstrādē (īpaši konservu un preservu ražošanā) ir tiešā veidā atkarīga no darbaspēka pieejamības sakarā ar ļoti augsto roku darba īpatsvaru. Automatizācijas trūkums zivju pārstrādes nozarē Latvijā rada nelielu pievienoto vērtību attiecībā uz vienu ražošanā iesaistīto personu.
30. Latvijas Lauksaimniecības universitāte nodrošina jaunu speciālistu apmācību, informācijas apmaiņu un tehnoloģiju nodošanu zivju apstrādes jautājumos, tomēr nav pietiekama infrastruktūras kapacitāte speciālistu praktiskai apmācībai, tostarp ar specializāciju Latvijā pieejamo izejvielu pilnīgas pārstrādes tehnoloģiju izstrādei. Šādi speciālisti ar praktiskām zināšanām zivju izejvielu apstrādes tehnoloģiju izstrādē ir šauras jomas speciālisti un to apmācība šobrīd var notikt tikai, strādājot kādā no zivju apstrādes uzņēmumiem, kas koncentrējas uz konservu ražošanu. Palielinās pieprasījums pēc speciālistiem ar praktiskām

zināšanās bioekonomikas un aprites ekonomikas pamatprincipiem atbilstošas modernās bezatlukumu zivju pārstrādes tehnoloģijās. Cilvēkresursu un infrastruktūras pielāgošanās mūsdienu tirgus un jauno politiku tendencēm nodrošinās nozares attīstību un zivju izejvielu un ražošanas procesos izmantoto citu resursu ilgtspējīgu izmantošanu.

31. Jaunu produktu izveidošanas iniciatīva, kā arī produkcijas noieta problēmu risināšana pamatā ir attiecīgā uzņēmuma darbības rezultāts. Tomēr sadarbības un kooperācijas, kā arī zināšanu pārneses veicināšana sniedz iespēju jaunu inovatīvu produktu vai procesu radīšanā, ietvert plašāku uzņēmēju loku. Līdz šim veiktie pētījumi demonstrē plašas iespējas bioekonomikas principiem atbilstoši pilnīgai zivju izejvielu pārstrādei, nodrošinot jaunu pārtikas produktu klāstu un tādējādi veidojot pievienoto vērtību.⁶ Latvijas zinātnisko institūciju un uzņēmumu sadarbības rezultātā ir uzkrāta zināma zināšanu bāze, izstrādājot zivju pārstrādes inovatīvās biotehnoloģijas pielietošanai ražošanas apstākļos.
32. Modernizējot un atrodot inovatīvus tālākos risinājumus zivju apstrādes sektorā, būtu iespēja kāpināt darba ražīgumu un efektivitāti, kā arī piedāvāt patērētājiem produkciju ar lielāku pievienoto vērtību. Sortimentā dažādošanas procesā būtiski ir sekot līdzi, lai jauno produktu radītā pievienotā vērtība pilnā apmērā spētu segt produkta radīšanā ieguldīto darbu, darba samaksas pieauguma apstākļos. Pārtikas produktu ražošanas no zivīm izdevīgumu nosaka spēja efektīvi (t.sk. ar lielu automatizācijas pakāpi) ražot produktus lielos apjomos. Izstrādājot inovatīvus produktus un ražošanas paņēmienus, iespējams paaugstināt zivju pārstrādes efektivitāti un ekonomisko izdevīgumu, taču īpaši attiecībā uz inovatīvo produktu klāstu, uzņēmēji nav gatavi paši ražot testa produktu partijas, ņemot vērā lielus komercializācijas riskus.
33. Pētniecība un inovācija ir svarīgi virzītājspēki, kas paātrina pāreju uz ilgtspējīgām, veselīgām un iekļaujošām zivsaimniecības produktu sistēmām no primārās ražošanas līdz pat patēriņam. Pētniecība un inovācija var palīdzēt izstrādāt un testēt risinājumus, pārvarēt šķēršļus un atklāt jaunas tirgus iespējas. Kvalitatīvāka datu lietošana un efektīvāku kontroles mehānismu ieviešana veicina nozares ilgtspēju. Ceļā uz ilgtspēju zvejniecības, akvakultūras un zivsaimniecības produktu apstrādes sistēmas dalībniekiem būtiski nepieciešamas arī zināšanas un konsultācijas, kā arī labās prakses apmaiņa.
34. Patērētāju paradumi pēdējo gadu laikā pakāpeniski mainās. Patērētājus līdzīgā pakāpē kā cena motivē arī produktu izcelsme un ilgtspējīga apstrāde. Piemēram, starptautisko sertifikātu iegūšana Latvijas tradicionālajiem produktiem veicina tirgus attīstību un eksportu, stiprina konkurenci starptautiskajos tirgos.

---

⁶ Informatīvais ziņojums "Latvijas Bioekonomikas stratēģija 2030"

35. Atbilstoši jaunajām politikas iniciatīvām, tostarp Zaļā kursa pamatprincipiem, ir iespējas pilnveidot zivsaimniecības produktu ražošanas ciklu, lai efektīvāk izmantotu energoresursus, palielinot ražošanas energoefektivitāti, kā arī ieviest aprites ekonomikas pamatprincipiem atbilstošas metodes, tostarp iepakojuma un citas tehnoloģijas.
36. Darbaspēka izmaksas pārtikas uzņēmumos ir nākamās nozīmīgākās uzreiz pēc resursu izmaksām, kas veidojas no ražošanā izmantotajām izejvielām, materiāliem un pakalpojumiem. Nozīmīga starppatēriņa sastāvdaļa ir enerģijas izdevumi. Savukārt divi galvenie tiešā un netiešā veidā izmaksas visvairāk ietekmējošie enerģijas veidi ir elektorenerģija un gāze. Pārtikas uzņēmumos nozīmīgas ir arī kapitāla izmaksas. Kapitāla izmaksas uzņēmumā saistāmas gan ar pamatlīdzekļu nolietojumu, gan procentu maksājumiem par aizņemto naudu. Izejvielu un citu ražošanas cenu svārstības tiešā veidā uzņēmumu konkurētspēju. 2019. gada otrajā ceturksnī, salīdzinot ar 2018. gada otro ceturksni, mēneša vidējā bruto darba samaksa par pilnas slodzes darbu pieauga par 7,8%.
37. Lai panāktu zivsaimniecības produktu aprites ilgtspēju, zvejniecības, akvakultūras un apstrādes nozares dalībniekiem jāpalīdz ražošanas metožu pilnveidē, lai cita starpā stiprinātu to izturētspēju pret klimata pārmaiņām un veicinātu ražošanas resursu lietderīgu izmantošanu pilnā apmērā. Ilgtspējīgas zivsaimniecības attīstībai, kas balstīta uz aprites ekonomikas pamatprincipiem nepieciešama efektīva zivsaimniecības produktu ražošanas sistēma, ilgtspējīgas ražošanas metodes, veselīgs patēriņš un zudumu samazināšana, kā arī labāka uzglabāšana un iepakojšana.
38. Konkurences priekšrocību efektīva izmantošana, ražīguma uzlabojumi, kā arī ražošanas izmaksu samazināšana sekmētu zivsaimniecības produktu ražošanas ķēdē iesaistīto ilgtspēju. Ražošanā izmantotās enerģijas patēriņa samazināšana, kāpinot energoefektivitāti, vienlaikus sekmētu arī ražošanas izmaksu un vidiskās pēdas samazināšanu. Lai sekmētu klimata pārmaiņu un biodaudzveidības mērķus, ilgtspējīgā veidā jāiegūst un vairāk jāizmanto atjaunojamās enerģijas avoti tādējādi sekmējot energosistēmas dekarbonizāciju.
39. Pasaules līmeņa krīzes finanšu, sabiedrības veselības vai kādā citā jomā būtiski var ietekmēt jebkuru nozari, tostarp arī zvejniecību. Piemēram, Latvijas zvejniecības sektora attīstību būtiski ietekmēja Krievijas 2014. gada aizliegums eksportēt apstrādātu un svaigu zivju produkciju un 2015. gada aizliegums eksportēt zivju konservus. Krievijas uzliktā embargo dēļ tika zaudēts nozīmīgs eksporta tirgus, kā rezultātā vairākiem nozares uzņēmumiem strauji pasliktinājās maksātspēja, kas atstāja būtisku ietekmi uz to finansiālo stāvokli. Lai gan situācija uzlabojas, tā nav vēl pilnībā stabilizējusies⁷. Krīžu iestāšanās nav iepriekš prognozējama un sekas un ietekme nav iepriekš paredzama. Līdzīgi kā tas ir ar 2020. gada koronavīrusa Covid-19 radīto ietekmi, kad Latvijas zvejas uzņēmumi

---

⁷ AREI Novērtēšanas ziņojums Rīcības programmas Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda atbalsta ieviešanai (ZRP) 2014-2020 ZRP 2014-2020 novērtēšanas informācija 2019. gada paplašinātajam ikgadējam īstenošanas ziņojumam; 2019. gada marts

bija spiesti apturēt zveju uz vairākiem mēnešiem. Zivsaimniecības produktu aprites ķēdē ir iesaistīti daudzi dalībnieki, tādēļ, piemēram, krīzes situācijas, līdzīgi kā pandēmija Covid-19, rada riskus piegādes ķēžu loģistikas pārrāvumiem, darbaspēka deficītam, noteiktu tirgu zaudējumam un patērētāju modeļu pārmaiņām, kas jau šobrīd ir ietekmējušas zivsaimniecības produktu ķēdes sistēmas darbību. Liela nozīme ir tādiem kritiski svarīgiem dalībniekiem kā nozarē strādājošie. Tāpēc būtu īpaši svarīgi mazināt sociālekonomiskās sekas, kas ietekmē produktu ražošanas un piegādes ķēdē iesaistītos ceļā uz nozares un izmantoto resursu ilgtspēju. Patērētāju nodrošināšanai ar cenas ziņā pieejamu drošu un veselīgu zivsaimniecības produktu, vienlaikus sargājot bioloģisko daudzveidību, risinot klimata pārmaiņu problēmas, sargājot vidi, būtu jābūt godīgai un taisnīgai, kā arī tā nedrīkstētu graut uzņēmēju konkurētspēju. Investīcijas tehnoloģijās, digitālajos risinājumos un ražošanas metožu attīstībā labāku klimata un vidisko rezultātu sasniegšanai rada papildus slogu zivsaimniecības nozares uzņēmēju finanšu stabilitātei un konkurētspējai. Papildus nepieciešamo iespējamo investīciju apjomi ir tiešā veidā atkarīgi no uzņēmumu finanšu plūsmas un bez papildus sabiedrības atbalsta var ievērojami sadārdzināt patērētājam pieejamo patēriņa gala produktu.

1.2. Vides ilgtspēja un biodaudzveidība.

40. Latvijas zivsaimniecības nozares produktu ķēdēs būtiskākie izaicinājumi vides ilgtspējas jomā saistīti neprognozējamām zvejas iespējām, pieejamo resursu efektīva izmantošana, bioloģiskās daudzveidības uzlabošanās, virzība uz aprites ekonomikas mērķiem un ES Zaļā kursa ieviešanu.
41. Laba jūras ekosistēmu vidiskā stāvokļa, ieskaitot jūras un piekrastes ekosistēmu biodaudzveidības saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu, sasniegšana ir izvirzīts par vienu no Bioloģiskās daudzveidības stratēģijas mērķiem. Izaicinājums zivsaimniecības un visas zilās ekonomikas jomām ir piemērot ekosistēmisku pieeju uzņēmējdarbībā un ūdens dzīvo resursu ieguvē un izmantošanā. Baltijas jūras ekosistēma gadu desmitiem ir bijusi novājināta. Baltijas jūras austrumdaļas mencu krājums patlaban strauji samazinās, ko galvenokārt ir veicinājuši Baltijas jūras vides apstākļi un tās ekosistēmas izmaiņas. Šis ir vienīgais Eiropas ūdeņos mājjošais krājums, kurā vides faktoru izraisīto dabīgo mirstību ICES novērtējusi kā trīskārt lielāku par zvejas izraisīto mirstību. Cita tāda krājuma Eiropas ūdeņos nav.8. Līdz ar to arī Latvijas zvejnieku mencu zvejas iespējas ir samazinājušās 9. Ņemot vērā Baltijas jūras austrumdaļas mencu krājuma situāciju, 2019. gada jūlijā tika pieņemti ārkārtas pasākumi, tās zveju aizliedzot līdz 2019. gada beigām, un pēc tam 2020. gadā paredzēja arī specializētas zvejas pilnīgu aizliegumu. Arī Latvijā, papildus iepriekšminētajiem Eiropas Komisijas pieņemtajiem ārkārtas pasākumiem, gan 2019., gan 2020.gadā pieņēma nacionāla līmeņa ārkārtas pasākumus, ar kuriem sekmēja ES līmeņa lēmumu izpildi, kā arī deva ieguldījumu mencu populācijas ilgtspējas nodrošināšanai.

⁸ Avots: 31.10.2019. EK priekšlikums, ar kuru groza Regulu (ES) 2016/1139 un Regulu (ES) Nr. 508/2014 (COM(2019) 564 final)

⁹ Avots: 2019. gada 4. aprīļa ZM lēmums Nr. 4.1-12e/56 "Par mencu specializētās zvejas lieguma perioda noteikšanu 2019. gadā"

42. Baltijas jūras vides stāvokļa realitāte negatīvi ietekmē zvejai Baltijas jūrā pieejamo ūdens dzīvo resursu sugu daudzveidību un to kvalitāti. Kritiskā stāvoklī atrodas arī Eiropas zuša populācija, kā arī ir satraukums par Baltijas jūras laša populāciju stāvokli un atražošanās potenciālu.
43. Latvijas krasta līnijas garums ir aptuveni 496 km. Piekrastes teritorijā ir unikālas dabas vērtības, ko veido tipiskie jūras un piekrastes biotopi, piemēram, smilts un akmeņu sēkļi, lagūnas, smilšainās pludmales ar daudzgadīgu augāju, jūras stāvkrasti, priekškāpas, pelēkās kāpas un mežainās kāpas. Kultūras mantojuma unikalitāti nosaka gan piekrastei raksturīgie objekti, piemēram, ostas, bākas, gan īpašais nemateriālais kultūras mantojums - tradicionālais dzīvesveids, kas aptver arī zvejniecību, kā arī vietējās tradīcijas.
44. Īpaša piekrastes vērtība ir dabas resursi un ainavas - gan mazpārveidotās jūras, krasta un dabisko mežu ainavas, gan ainavas, kas ir izveidojušās ciešā dabas un cilvēku darbības mijiedarbībā, piemēram, tradicionālā zvejniekiemu apbūve. Sauszemē 5 km platā joslā no jūras krasta atrodas 30 īpaši aizsargājamās dabas teritorijas vai to daļas. Tās aizņem aptuveni 34 % no šīs joslas kopplatības un tajās iekļautā jūras krasta kopgarums ir aptuveni 49 % no visas jūras krasta līnijas. Baltijas jūras zemūdens kultūrvēsturiskās liecības atspoguļo gan apdzīvotības, gan kultūras kontaktu attīstību kopš akmens laikmeta līdz 20. gadsimtam.
45. Latvijas jūras robeža spēcīgu vētru un viļņu ietekmē pakļauta intensīvai noskalošanai (erozijai). Šāda veida erozija ietekmē sauszemes teritorijas 200 - 1500 m virzienā no krasta līnijas, kā rezultātā katru gadu tiek zaudēta zemes platība. Paredzams, ka klimata pārmaiņu rezultātā celsies Baltijas jūras ūdens līmenis, pastiprināsies vētru un ar tām saistīto vējuzplūdu, kā arī jūras krasta un upju grīvu erozijas intensitāte.
46. KALME eksperti prognozē, ka Baltijas jūras ūdens līmenis līdz 2100.gadam celsies par 18 līdz 59 centimetriem. Vējuzplūdu pastiprināšanās būtiski ietekmēs arī jūras un upju ieteku krastu eroziju. KALME 2010.gada ziņojumā norādīts, ka šo procesu rezultātā turpmāko 15 gadu laikā Latvija zaudēs vairāk nekā 310 hektārus (vidēji ap 20 hektāriem gadā) no sauszemes teritorijas un erozija aptvers vairāk nekā 258 kilometrus, jeb 51,5 % no jūras krasta līnijas kopgaruma. Prognozēts, ka lielākais erozijas apdraudējums sagaidāms Ventspils, Tukuma, Talsu, Liepājas novados.
47. Eiropas labklājības pieaugums līdz šim ir balstījies uz intensīvu dabas resursu izmantošanu. Tās pamatā ir lineārās ekonomikas pieeja "Paņem, izmanto, izmet", kas nozīmē, ka resursi pēc to izmantošanas tiek izmesti atkritumos, tādējādi uzturot resursu neefektīvas izmantošanas praksi, apdraudot to krājumus un veicinot vides problēmu saasināšanos. Bioloģisko resursu neilgtspējīga izmantošana arvien izteiktāki izpaužas klimatu pārmaiņās, kuru ietekmē novērojama bioloģiskās daudzveidības resursu pasliktināšanās. Aprites ekonomika tiek piedāvāta kā ilgtspējību veicinošs attīstības modelis, kura būtība ir produktu, materiālu un resursu vērtības noturēšanā ekonomikā pēc iespējas ilgi, vienlaikus samazinot gan izejvielu patēriņu un atkritumu apjomu, gan arī ietekmi uz vidi. Aprites ekonomikā izmantotā rādītāja – resursu produktivitātes aprēķini liecina, ka dabas resursu izmantošana Latvijas tautsaimniecībā nav efektīva. Savukārt

materiālo resursu patēriņa līmenis Latvijā arvien palielinās – vidējais resursu patēriņš uz iedzīvotāju gadā svārstās ap 22 tonnām, kas ir krietni vairāk nekā vidēji ES (13 t/iedz.).¹⁰

48. Baltijas jūras vides stāvokļa novērtējumā secināts, ka atkritumu, cita veida piesārņojuma un klimata pārmaiņu ietekmē jūras vides stāvoklis kopumā nav labs. Jūras un Rīgas līča ūdens bioloģiskās daudzveidības stāvoklis ir vērtējams negatīvi, ko pamatā ietekmē saimnieciskā darbība. Baltijas jūras piekrastes ūdeņos, Rīgas līča austrumu un rietumu piekrastē, kā arī līča atklātajos ūdeņos un jo īpaši pārejas ūdeņos konstatēti paaugstināta fitoplanktona biomasas koncentrācija. Šīs biomasas savairošanās rezultātā samazinās arī ūdens caurredzamība. Jūras un līča ūdens bagātināšanu ar barības vielām jeb eitrofikāciju galvenokārt veicina lauksaimniecības sektors, kā arī nepilnīgi attīrītu notekūdeņu izplatīšanās. Novērtējumā norādīts, ka atkritumu skaits piekrastē vērtējams kā pārāk liels. Procentuāli vislielāko piesārņojumu pludmalē radījuši plastmasas izstrādājumi (51%), papīra/ kartona izstrādājumi (12%), metāla izstrādājumi (10%), kā arī stikla/ keramikas izstrādājumi (9%).
49. Vienlaikus klimata pārmaiņas un vides degradācija ir arī Latvijas zvejniecības sektora iespēja rast novatoriskus risinājumus resursu efektīvai izmantošanai, ietverot arī pāreju uz tīrāku aprites ekonomiku, investēt jaunās videi draudzīgās tehnoloģijās, digitalizācijas procesos, palielināt energoefektivitāti un tīrākas enerģijas izmantošanu, kā arī sadarboties gan nacionālā, gan starptautiskā līmenī vides standartu, zināšanu un tehnoloģiju pārneses veicināšanai. Saiknes starp zinātnei, rīcībpolitiku un praksi izveides veicināšana dabā balstītus risinājumus padarītu par ikdienas realitāti.
50. Saldūdens ekosistēmas un upju dabīgo funkciju atjaunošana ir viens no biodaudzveidības stratēģijas virzieniem. likvidējot vai pielāgojot šķēršļus, kuri kavē migrējošo zivju pārvietošanos, un uzlabojot ūdens un sanešu plūsmu. Cīņai pret biodaudzveidības izzušanu jābalstās uz zinātniskām atziņām. Lai varētu savākt viskvalitatīvākos datus un izstrādāt vislabākos dabā balstītos risinājumus, nepieciešamas investīcijas pētniecībā, inovācijā un zināšanu apmaiņā.
51. Saimnieciskās darbības un piesārņojuma ietekmē ir pasliktinājies jutīgāko zivju sugu, īpaši migrējošo celotājzivju dzīvotņu stāvoklis. Upēs mēdz būt vēsturiski izvietoti šķēršļi, kuri vairs netiek izmantoti atbilstoši to mērķim. Organisko vielu ieplūde un piesārņojums izraisa strauju dzīvotņu aizaugšanu ar ūdensaugiem. Tādējādi īpaši upēs var tikt traucēts attiecīgo zivju sugu nārsts, mazuļu attīstība un tālāka migrācijai uz un no jūras ūdeņiem.
52. Akvakultūru atklātās ūdenstilpnēs tiešā veidā ietekmē klimata norises. Lai arī akvakultūras audzētāji ir piemērojušies pašreizējiem laika apstākļiem, gaisa temperatūras un nokrišņu izmaiņas nākotnē varētu ietekmēt dažādus dabas procesus, tostarp arī akvakultūras nozares attīstības virzienus - teritorija var kļūt

¹⁰ Informatīvais ziņojums "Aprites ekonomikas stratēģija Latvijai"

piemērota siltummīlošiem augiem un kultūrām, bet atmosfēras nokrišņu sezonālās izmaiņas varētu ietekmēt upju noteces un hidroenergoresursu sezonālo sadalījumu. Tas var ietekmēt arī invazīvo sugu izplatību, kā arī var izraisīt reģionam netipisku slimību parādīšanos.¹¹

1.3.Zvejas kontrole un zivsaimniecības datu vākšana.

53. Izveidotā zvejas produktu izsekojamības sistēma nodrošina zvejas produktu elektronisko izsekojamību tirgū visos ražošanas un tirdzniecības ķēdes posmos. Zvejas kontroles pārvaldība tiek nodrošināta izmantojot ZM pārziņā esošo valsts informācijas sistēmu LZIKIS, kurai datu ievadei pieeja ir zvejniekiem, savukārt kontroles nodrošināšanai – kontrolējošām institūcijām.. Tajā apkopo regulās noteikto informāciju par Latvijas zvejas kuģu zvejas datiem, zvejas pārkāpumiem, zivju izkrašanu u.c.. Zvejas kuģu satelītnovērošanas sistēma (VMS) ir savienota ar Eiropas vienoto datu apmaiņas (FLUX) moduli, kas nodrošina VMS datu plūsmu uz ES kontrolējošām institūcijām un citām ES dalībvalstīm. Elektroniski zvejas datus ir iespēja iesniegt visiem komerczvejā iesaistītajiem, ieskaitot arī piekrastes zvejniekus. Ar Kuģu satelītnovērošanas sistēmu ir aprīkoti visi aiz piekrastes zvejojošie Latvijas zvejas kuģi. LZIKIS veic automātisku nozvejas datu un iesniegtās informācijas pārbaudi tiešsaistē. Savukārt inspekcijas jūrā VVD veic sadarbībā ar Krasta apsardzi un Robežsardzi. VVD zvejas izkrāvumu fiziskās kontroles veic, balstoties uz risku izvērtējumu. Pēdējos gados arvien papildinās funkcijas un rīki zvejas kontroles jomā. ES līmenī pieņemot jaunus nosacījumus zvejas produktu izsekojamības procesu nodrošināšanai, kā arī cīņai pret nelegālas, neregistrētas un neregulētas zvejas darbībām, ir iespējams pilnveidot un efektīvizēt pārbaudes un noteikumu izpildes sistēmu, tostarp izmantojot modernas tehnoloģijas. Tāpat ņemot vērā mencu specializētās zvejas liegumu, veicot inspekcijas jūrā un ostās, inspektoriem pastiprināti jākontrolē arī mencu piezvejas nosacījumu ievērošanu, tai skaitā arī piekrastes zvejā. Izmaiņas zvejas kontroles procesos, pie kuriem šobrīd strādā ES likumdevēji, paredzētas stingrākas kontroles prasības saistībā ar kuģu izsekošanas un elektroniskās ziņošanas sistēmām, attālās elektroniskās novērošanas sistēmām, dzinēja jaudas nepārtrauktai mērīšanai un reģistrēšanai. Izaicinājums zvejas kontrolē ir nodrošināt ES jaunajiem kontroles mehānismiem atbilstošu savlaicīgu zvejas kontroli gan infrastruktūras, gan personāla jomā. RP ietvaros tiks veiktas nepieciešamās investīcijas, lai stiprinātu Latvijas institūciju kapacitāti šo prasību īstenošanai, izmantojot digitalizācijas iespējas, kā arī sniegt atbalstu zvejas kuģu īpašniekiem kontroles komponentu iegādei un uzstādīšanai uz zvejas kuģiem.
54. BIOR veic Latvijas Nacionālās zivsaimniecības datu vākšanas programmas īstenošanu, veicot zivju krājumu zinātniskās uzskaites, ievācot, apkopojot un analizējot bioloģiskos un zvejas datus par galveno rūpnieciski nozīmīgo zivju sugu nozvejām, un par zvejniecības sektora ekonomisko situāciju. Tiek veikti

¹¹ Avots: LVĢMC

izpētes darbi Baltijas jūrā un Rīgas jūras līci, organizējot pētnieciskos reisus un uzskaites ar mērķi iegūt bioloģisko informāciju par galvenajām rūpnieciski nozīmīgām zivīm. Datu vākšanas programmas īstenošanā BIOR sadarbojas arī ar piekrastes komerczvejniekiem.

55. BIOR pilnā apjomā nodrošina atbildes uz visiem datu pieprasījumiem, kas tikuši pieprasīti Zivsaimniecības datu vākšanas sistēmā, kā arī ik gadus sagatavo un iesniedz EK ikgadēju ziņojumu par Latvijas zvejas floti.
56. Izaicinājums datu vākšanas komponentē ir kvalitatīvs un kvantitatīvs datu nodrošinājums saskaņā ar ES regulējumā¹² paredzētajām resursu ziņā arvien ietilpīgākajām datu vākšanas un apstrādes darbībām, lai nodrošinātu ieguldījumu labākajos pieejamajos zinātniskajos ieteikumos. Arī gala lietotājiem sniedzamo datu apjoms un papildus datu pieprasījumi, tostarp par akvakultūras nozari, kā arī vācot un apstrādājot zivsaimniecības nozares sociāli ekonomiskos datus, ik gadus pieaug. Iespēja nodrošināt lielāku datu apjomu, palielina arī to kvalitatīvai un efektīvai ieguvei un sniegšanai nepieciešamo finanšu apjomu, ko nodrošinās RP ietvaros.

1.4. Ilgtspējīga zilā ekonomika piekrastes zivsaimniecības kopienās.

57. Vietējās iniciatīvas pasākumi zivsaimniecībai nozīmīgās teritorijās īstenoti iepriekšējos divos plānošanas periodos un ir gūta būtiska pieredze šāda veida pasākumu norisē. Piekrastē, kas ir arī zivsaimniecībai nozīmīga teritorija, kurā vietējās iniciatīvas pasākumus īsteno 6 zivsaimniecības VRG. 6 VRG vietējās attīstības stratēģijas nosedz visu piekrastes pašvaldību piekrastes teritoriju, ieskaitot Liepāju, Ventspili un Jūrmalu, izņemot Rīgu. Visas VRG īstenoja vietējās attīstības stratēģijas, piesaistot divu fondu finansējumu, t.i., ELFLA un EJZF, kur ELFLA tika izvēlēts par vadošo fondu. Pieaugot EJZF finansējuma īpatsvaram, palielinās arī ar EJZF administrēšanu saistītās izmaksas, tādējādi neveidojot līdzsvaru abu fondu piesaistē. Tāpēc īstenojot ZRP, jānodrošina finansējums VRG administrēšanas procesu nodrošināšanai.
58. SVVA pasākumā periodā no 2014. līdz 2020. gadam ar EJZF atbalstu ir veikts būtisks ieguldījums piekrastes publiskajā infrastruktūrā, kas var veicināt jaunu pakalpojumu attīstību. Ir īstenoti sabiedriskā labuma projekti vides kvalitātes uzlabošanā, pludmaļu labiekārtošanā, vidi saudzējošā tūrisma veicināšanā, zvejas un jūras kultūras mantojuma atjaunošanā un ekspozīciju izveidē, ar saules un vēja enerģiju aprīkoti gājēju celiņi uz jūru un skatu torņi izveidē, labierīcību izveide kāpās, sporta un atpūtas laukumu izveide, piekļuves vietu jūrai un stāvlaukumu izveide u.c. Tādējādi SVVA pieeja sniegusi savu pienesumu Zilās ekonomikas izaugsmē. EJZF atbalsts darbojās arī kā zivsaimniecības negatīvo efektu samazinošs faktors, nodrošinot saimnieciskās dažādošanas iespējas un

---

¹² Eiropas Parlamenta un Padomes 2017. gada 17. maija Regula (ES) Nr. 1004/2017 par Savienības sistēmas izveidi datu vākšanai, pārvaldībai un izmantošanai zivsaimniecības nozarē un par atbalstu zinātniskā ieteikuma izstrādei saistībā ar kopējo zivsaimniecības politiku, un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 199/2008

attīstot sabiedrisko infrastruktūru.¹³ Tomēr izaicinājums ir iedzīvotāju skaita piekrastē samazināšanās, kas 2014-2018. g. sarucis par 5,5 tūkst., bet saglabā iedzīvotāju īpatsvaru valstī (10%). Pozitīvi, ka bezdarba līmenis piekrastes pašvaldībās 2014-2018. g. vidēji sarucis no 5,8 % uz 4,1 %. Lai gan kopumā iedzīvotāju skaits piekrastē sarūk lēnāk (2,5% izmaiņas 2014.-2018. gadu), kā valstī vidēji (3,4%), teritoriālā analīze liecina, ka ir tikai dažas teritorijas, kuras nodrošina labāku situāciju piekrastē. Ir arī piekrastes pagasti, kuros iedzīvotāju skaita izmaiņu negatīvās tendences ir tikpat izteiktas kā pārējā valsts teritorijā.

¹⁴ Iedzīvotāju skaita negatīvas izmaiņas ietekmē attiecīgā reģiona attīstību, un sekas ir darbavietu trūkums, un otrādi - nodarbinātības iespēju pieejamība tiešā veidā ietekmē teritorijas apdzīvojumu. Iedzīvotāju skaita samazināšanās var apdraudēt līdzšinējo sociālekonomisko apdzīvotības līmeni un labklājības līmeni, kā arī radīt vietējās iniciatīvas pasākumu mērķgrupas nepietiekamu kapacitāti un aktivitātes pazemināšanos. Publiskā atbalsta uzņēmējdarbības attīstībai pieejamība veicinātu teritorijas pievilcību un apdzīvotību. Raksturīgākie ekonomiskās darbības virzieni piekrastē vairāku gadsimtu garumā ir zvejniecība, zvejas produktu apstrāde, ostu darbība un pakalpojumu sniegšana atpūtniekiem, tomēr komersantu skaits, kas iesaistīti šajās nozarēs, laika gaitā ir samazinājies. Nozīmīga daļa piekrastes teritoriju ir sociālekonomiski apdraudētas sakarā ar strauju nodarbinātības kritumu zivsaimniecībā. Zvejniecībā tas notiek saistībā ar zvejai pieejamo savvaļas zivju resursu samazināšanos.

59. Iedzīvotāju ienākumu pieauguma ziņā uz iedzīvotāju 2014-2018.gados 30 lielāko pašvaldību pēc iedzīvotājiem sarakstā no piekrastes pašvaldībām ir tikai trīs piekrastes pašvaldības (Liepāja, Talsu novads un Ventspils), savukārt Latvijas vidējo pieaugumu sasniedz tikai viena pašvaldība.
60. Daļa no piekrastes teritorijām ir reti apdzīvotas. Tajā pašā laikā piepilsētas piekrastes teritorijas ir ar lielāku iedzīvotāju koncentrāciju, piemēram, Lapmežciemā, Carnikavā, Saulkrastos. Iedzīvotāju blīvuma atšķirības ietekmē ieguldījumu izmantošanu un to uzturēšanas izmaksas.
61. Piekrastes zonā ir daudz nozīmīgu kultūras tūrisma objektu. Līdzīgi piekrastē koncentrējusies liela daļa dabas objektu, kas kopumā veido piekrasti kā ainavisku un izziņas bagātu tūrisma galamērķi ar blīvu tūrisma objektu koncentrāciju. ¹⁵
62. Laikā no 2013.gada līdz 2018.gadam ekonomiskā aktivitāte piekrastes novados ir pieaugusi, vidējam ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaitam uz 1000 iedzīvotājiem palielinoties par 18%, pēdējos gados tai saglabājoties stabilai - vidēji 84 uzņēmumi uz 1000 iedzīvotājiem. Tomēr ekonomiskā aktivitāte piekrastē joprojām ir zemāka par Latvijas vidējo rādītāju par aptuveni 7%.

¹³ AREI ZRP 2014-2020 starpposma izvērtējums

¹⁴ AREI izvērtējums "SVVA pasākumu ieguldījumi 4.prioritātes īstenošanā"

¹⁵ JŪRAS PLĀNOJUMS 2030, <https://likumi.lv/ta/id/306969-par-juras-planojumu-latvijas-republikas-ieksejiem-juras-udeniem-teritorialajai-jurai-un-ekskluzivas-ekonomiskas-zonas>

63. Zivsaimniecības nozares pārstāvju iesaistīšanās teritorijas attīstības pasākumu īstenošanā līdz šim bijusi galvenokārt pievienojot vērtību zvejas produktiem un īstenojot darbību dažādošanas aktivitātes zivsaimniecībai nozīmīgajās teritorijās. Īstenojot sabiedrības virzītas vietējās attīstības pasākumus teritorijā, kas ir vairāk saistīta ar zivsaimniecības nozari (teritorija jūras piekrastē), tiktu veicināta vietējo iedzīvotāju, tostarp zivsaimnieku iesaiste vietējās teritorijas attīstībā, tādējādi kopīgiem spēkiem tiktu paaugstināts gan kopējais, gan individuālās dzīves kvalitātes līmenis.
64. Darbvietu radīšana piekrastē lielā mērā ir saistīta ar vietējā līmenī virzītas ilgtspējīgas zilās ekonomikas attīstības, kas var atdzīvināt šo reģionu, sociālo struktūru. Zilās izaugsmes ilgtspējība ir atkarīga no inovācijām un investīcijām jūrlietu uzņēmumos un bioekonomikā, tostarp ilgtspējīgos tūrisma modeļos, kā arī iegūtā atjaunojamā enerģijā, kas var radīt darbvietas un vienlaikus veicināt vietējo attīstību.
65. Baltijas jūras reģionā jūras ekonomika ietver sevī gan tradicionālās, gan jaunās nozares - kuģubūvi, zvejniecību, jūras transportu, kā arī ar jūras biotehnoloģijām, piekrastes tūrismu, atjaunojamo enerģiju. Lai gan zilās biotehnoloģijas nozares potenciāls ir atzīts par būtisku, šobrīd ir tālu līdz tā īstenošanai, un tā tālāka attīstība lielā mērā būs atkarīga no stratēģiskākas pieejas šai nozarei visā Baltijas jūras reģionā. Līdz šim zivju apstrādes sektorā, kas ir otrs nozīmīgākais sektors pēc nodarbinātības un pievienotās bruto vērtības Baltijas jūras ekonomikā, ir bijusi nepārtraukta izaugsme tehnoloģiju izmantošanā, jo finansējums tika novirzīts ražošanas modernizācijai un attīstībai. Lai saglabātu šo konkurences pozīciju, ļoti svarīgas ir tehnoloģiju un produktu inovācijas. Turklāt tieši ar zilajām biotehnoloģijām (biotehnoloģijas, kas ir saistītas ar dažādu jūras organismu izpēti un tās rezultātu izmantošanu jaunu produktu izstrādē) Latvijā strādā ļoti ierobežotā apjomā.
66. EJZF 2014.-2020. gada plānošanas periodā zvejas ostās pamatā ir veikti ieguldījumi zvejniekiem nepieciešamās investīcijās. Ņemot vērā pastāvošo ārkārtas situāciju klimata un vides jomā¹⁶, zvejas ostu infrastruktūra un to sniegtie pakalpojumi vēl arvien nav pietiekoši, lai risinātu minētās problēmas un nodrošinātu zvejniecības vajadzības. Uzlabojumi ostās šajā jomā ir jāturpina, tādejādi sniedzot ieguldījumu arī Eiropas zaļā kursa, tostarp aprites ekonomikas sekmīgā īstenošanā. Zvejas ostās ir nepieciešami ieguldījumi inovācijās, videi draudzīgās tehnoloģijās, ilgtspējīgāku un videi nekaitīgāku ražošanas ciklu nodrošināšanai gan attiecībā uz zvejnieku nozveju, gan jūras atkritumiem, alternatīvāku un tīrāku enerģijas avotu izmantošanā un energoefektivitātes celšanā, piesārņojuma samazināšanā, jaunu produktu un pakalpojumu digitalizācijā, tostarp zvejas resursu izsekojamībā. Latvijas ostas ir specializējušās dažādu kravu veidu apkalpošanā. Mazās ostas galvenokārt apkalpo vietējos kravu nosūtītājus, veicinot Latvijas eksportu. Turklāt mazās ostas ir nozīmīgi reģionālās ekonomiskās aktivitātes centri, kas gan pieņem zvejas produktus, gan vasaras mēnešos veiksmīgi darbojas kā jahtu ostas, veicinot tūristu piesaisti Latvijā.

---

¹⁶ EK paziņojums preseī par Eiropas zaļo kursu, 11.12.2019

67. Piekraste tūrisma aktivitātēm, kas šobrīd ir būtiskākais ekonomiskās aktivitātes resurss piekrastē, pamatā tiek izmantota vasaras sezonā. Peldsezona Latvijas piekrastē ir vidēji 18 dienas gadā. Uzņēmējdarbībai piekrastē šajos sektoros ir izteikti sezonāls raksturs. Tūrisma sezonas laikā, bieži vien, veikali un ēdināšanas iestādes nespēj apkalpot visus klientus, bet, sezonai beidzoties, šie uzņēmumi jāslēdz un darbinieki jāatlaiz.¹⁷ Tādējādi arī piekrastes dabas resursi un kultūras mantojums pamatā tiek izmantots sezonāli. Latvijas gastronomiskā kultūra ir pārstāvēta ar vairākiem tradicionāliem zivju produktiem: Carnikavas nēģiem, lucīšiem, Rojas delikatesi, šprotēm. Reģiona atraktivitāti nodrošina jahtu un atpūtas laivu pietātņu un ostu tīkls un burāšanas iespējas gar krastu, atraktīvi tūrisma pakalpojumi un zemūdens kultūras mantojuma apskates iespējas.¹⁸ Vienlaikus trūkst sadarbības ar dažādu pakalpojumu sniedzējiem, tostarp, lai apmešanās vietās būtu pieejama informācija par izklaides un ēdināšanas iespējām apkārtnē. Nozares eksperti norāda uz veikalu un tirdzniecības vietu trūkumu lielās piekrastes teritorijās. Tirdzniecības vietās ir neliels vietējās produkcijas piedāvājums. Bieži trūkst izejvielu (vietēji zvejoto zivju) un atbilstoši – vietējās zivju produkcijas. Līdzīgi tas ir ar citu kultūras preču tirdzniecību, kur nepieciešama sadarbība ar vietējiem ražotājiem. Mazumtirdzniecība ne vienmēr saistās ar citiem tūrisma sektoriem.
68. Ir izveidojusies arī nepietiekama jauniešu iesaiste piekrastes teritorijai raksturīgos procesos un tās attīstošos pasākumos. Pētījumu rezultāti apliecina, ka kopumā jauniešu līdzdalības aktivitāte Latvijā nav augsta. Tikai aptuveni ¼ daļa jauniešu vismaz reizi mēnesī piedalās kādās sociālās, sabiedriskās vai interešu aktivitātēs. Vietas attīstības pamatā ir motivēti cilvēki, kas attīsta uzņēmējdarbību un ceļ vietas ekonomiku. Iedzīvotāju, īpaši jauniešu, lauku apvidos paliek arvien mazāk, no reģionu pilsētām un laukiem cilvēki aizplūst uz lielākām un attīstītākām pilsētām, ārzemēm. Jaunieši neuzsāk uzņēmējdarbību laukos, tostarp piekrastes reģionā, jo uzskata, ka tas ir grūti, trūkst motivācijas, sarežģīts un neizprotams process, trūkst zināšanu u.tml.
69. Ekonomisko darbību piekrastē ierobežo stingrākas dabas un vides aizsardzības prasības, kā arī saimnieciskās darbības ierobežojumi, kas nesekmē piekrastē pieejamā dabas un kultūras mantojuma pielietojumu pilnā apmērā.
70. Bioekonomikas stratēģijas¹⁹, kas ir Viedās specializācijas stratēģijas viens no elementiem, mērķi ir bioekonomikas produktu pievienotās vērtības un eksporta produkcijas vērtības palielināšana. Zivsaimniecība un citu jūras dzīvo resursu mērķtiecīga izmantošana nodrošina integrētu pieeju uz zināšanām balstītas ekonomiskās izaugsmes, sociālās labklājības un vides aizsardzības iekļaušanai zivsaimniecībā, ievērojot aprites ekonomikas pamatprincipus. Zvejniecībā svarīgāko zivju sugu resursi jūrā ir ierobežoti, bet vienlaikus ir arī sugas, kas netiek pilnvērtīgi izmantotas, tostarp invazīvas svešzemju sugas. Tāpat vienu no

---

¹⁷ AREI Zilās ekonomikas pētījums

¹⁸ Jūras plānojums 2030

¹⁹ Informatīvais ziņojums "Latvijas Bioekonomikas stratēģija 2030"

iespējām dod Latvijā līdz šim neizmantots jūras biopotenciāls, tostarp jūras zāles, gliemenes un aļģes, ko var izmantot, piemēram, ķīmiskajā un farmācijas industrijā. Pārtikas industrijas attīstības iespējas, pievienojot Latvijā saražotajai izejvielai lielāku vērtību Latvijā, ir kvalitatīvu produktu ražošanā, funkcionālas pārtikas (pārtikas produkti, kuriem ir pievienoti vitamīni, minerālvielas, bioloģiski aktīvas sastāvdaļas vai citas vielas, kuras var labvēlīgi ietekmēt veselību) ieguvē un ražošanā, kā arī inovatīvu produktu izstrādē un ražošanā.

71. Latvijā, līdzīgi kā citviet ES, tiek īstenoti sadarbības projekti arī Viedo ciemu pamatprincipu risinājumu ieviešanā. Viedo ciemu pieeja dod iespēju, caur inovācijām un ilgtspējīgas uzņēmējdarbības veicināšanu, veidoties stiprām vietējām kopienām Latvijas piekrastē, kas pašas spēj pastāvēt mainīgā vidē, veiksmīgi un ātri reaģējot uz dažādām lokālām un arī globālām pārmaiņām. Tā ir iespēja padarīt piekrastes teritorijas par pašpietiekamu un pievilcīgu dzīves vietu iedzīvotājiem, kuri dzīvo vai vēlētos dzīvot ārpus lielajām pilsētām. Veidojot un īstenojot viedo ciemu stratēģiju, tiek spēcīnātas un izglītotas piekrastes kopienas, kas ir spējīgas pašas reaģēt uz savām vajadzībām. Izmantojot gan sociālās, gan arī digitālās inovācijas savu apzināto resursu izmantošanā, tiek rasti uzņēmējdarbības un citi dzīves telpas uzlabošanas risinājumi, kas, piemēram, uzlabo vietējo preču, īpaši piekrastē ražoto produktu aprites ķēdes, tādējādi veicinot un attīstot vietējo ražošanu un ekosistēmu. Rodot vienkāršotu un sasniedzamu atbalstu viedo ciemu stratēģiju un plānu īstenošanai, tiek dota iespēja piekrastes iedzīvotājiem – uzņēmējiem ieviest inovatīvus un drosmīgus risinājumus piekrastē.
72. Ņemot vērā iepriekš minētos izaicinājumus un iespējamus to risinājumus ZRP ieguldījums būs šādos ESIF politiskajos mērķos :
73. 1) Videi draudzīgāka, ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni pāreja uz neto nulles oglekļa ekonomiku un noturīga Eiropa, veicinot tīras un taisnīgas enerģijas pāreju, videi draudzīgas un zilas investīcijas, aprites ekonomiku, klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos, risku novēršanu un pārvaldību, kā arī ilgtspējīgu mobilitāti pilsētās;
74. 2) Pilsoņiem tuvāka Eiropa, veicinot visu veidu teritoriju ilgtspējīgu un integrētu attīstību un vietējās iniciatīvas.

1.5. Izaicinājumi administratīvai kapacitātei, labai pārvaldībai un vienkāršošanai.

75. ZRP administrēšanā iesaistīto institūciju kapacitāte balstīta uz pieredzējušiem vairāku plānošanas periodu laikā institucionālo atmiņu uzkrājušiem resursiem. Administratīvās kapacitātes būtiskākie izaicinājumi ir nodrošināt efektīvu un kvalitatīvu jaunākajiem politikas mērķiem atbilstošas apjomīgas informācijas aprites nodrošinājumu. Lai arī ZRP finanšu ietilpība ir neliela salīdzinājumā ar citiem finanšu instrumentiem, administrēšanas procesi, to atbilstības nodrošināšana ES stratēģiskajiem mērķiem dažādās horizontālās jomās ir izaicinājums nelielajai administratīvajai kapacitātei. Kapacitātes celšanas pasākumi sekmēs attiecīgo izaicinājumu pārvarēšanu.

76. Tiks turpināta arī procesu vienkāršošana. Papildus jau ieviestajai digitālai saziņai un dokumentu aprītei administrēšanas procesā, ieskaitot administrējošo institūciju un atbalsta pretendenta / saņēmēju starpā, nākotnē tiks plaši ieviesta vienkāršoto izmaksu piemērošana, tādējādi veidojot vienkāršu un efektīvu publiskā finansējuma pieejamību projektu īstenošanai.

1.6. Sasaiste ar ES Stratēģiju Baltijas jūras reģionam

77. ZRP īstenošanā intervences plānotas šādu ESSBSR mērķu sasniegšanā: glābt jūru un celt labklājību, kā arī šādu uzdevumu risināšanā: vides ilgtspēja un ekonomiskās izaugsmes un labklājības sekmēšana. ZRP intervences zivsaimniecībā kā vienā no bioekonomikas politikas jomām sniegs ieguldījumu pētniecībā, inovācijās un prasmju attīstībā, tirgu un konkurētspējas pilnveidošanas jomā, kā arī ilgtspējīgas, efektīvas un “zaļas” ekonomikas stimulēšanai. ZRP īstenošana sekmēs nodrošinājumu ar drošu un veselīgu pārtiku, rezultātā tiks saglabāta un kāpināta konkurētspēja, mazināta atkarība no neatjaunojamiem resursiem, veicināta pielāgošanās klimata pārmaiņām un mazināta to radītā ietekme. Intervences stimulēs zivsaimniecības kā bioekonomikas nozares produktu pievienotās vērtības palielināšanu, to eksporta vērtības pieaugumu, tostarp piemērojot efektīvu zināšanu pārnesi un pētniecības kapacitāti. Vienlaikus tiks veicinātas arī horizontālās prioritātes klimata pārmaiņu mazināšanai, kapacitātes kāpināšanā, jūras monitoringā.

2. Politikas mērķi un konkrētie atbalsta mērķi

78. **Politikas mērķis - Videi draudzīgāka, ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni pāreja uz neto nulles oglekļa ekonomiku un noturīga Eiropa, veicinot tīras un taisnīgas enerģijas pāreju, videi draudzīgas un zilas investīcijas, aprītes ekonomiku, klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos, risku novēršanu un pārvaldību, kā arī ilgtspējīgu mobilitāti pilsētās.**
79. **EJZF prioritāte - 1. Ilgtspējīgas zivsaimniecības veicināšana un ūdens bioloģisko resursu atjaunošana un saglabāšana**

Stiprās puses.

80. Zvejas resursu izmantošanā Latvijā tiek piemēroti ilgtspējas principi.
81. Ir pietiekoša zvejas flotes kapacitāte, lai pilnībā izmantotu zvejas iespējas Baltijas jūrā un Rīgas jūras līcī.
82. Izveidojusies sekmīga sadarbība zvejnieku starpā, tostarp investīciju projektu īstenošanā.
83. Valsts Zivsaimniecības sadarbības tīkla aktivitātes nodrošina pieredzes apmaiņu un informācijas apriti piekrastes zvejniekiem nozīmīgos jautājumos.

84. Latvijas zvejas flote ir izsekojama un ilgtspējīgi iegūst resursus, kas ir drošas un veselīgas pārtikas avots ar augstu uzturvērtību.
85. Labas iestrādes nozares sadarbībā ar zinātni pievienotās vērtības kāpināšanai pieejamo zvejas resursu efektīvākai izmantošanai.
86. Ir izveidota un tiek uzturēta ES prasībām atbilstoša zvejas kontroles sistēma.
87. Ir ilgtermiņa pieredzē balstītas zināšanas un prakse zivju resursu novērtēšanai, pētniecībai un zivsaimniecības datu apkopošanai.

Vājās puses.

88. Nolietojusies un novecojusi zvejas flote, kas rada riskus klimatneitralitātes principu piemērošanai un jaunākajām tehnoloģijām atbilstošu darba apstākļu nodrošināšanai zvejniecībā.
89. Zvejā nodarbināto vidējais vecums arvien palielinās, kā arī ir nepietiekama jaunu cilvēku resursu kapacitāte nozarē.
90. Vēl arvien zema produktivitāte un bruto pievienotā vērtība zvejniecībā, jo īpaši salīdzinājumā ar citu ES valstu vidējiem rādītājiem.
91. Atsevišķu zvejas flotes segmentu kapacitāte ir nesabalansēta ar neprognozējamām un svārstīgām zvejas iespējām.
92. Zemi ienākumi, atalgojums zvejniecībā, tostarp salīdzinot ar citu ES valstu vidējiem rādītājiem.
93. Zema uzņēmumu inovāciju kapacitāte zvejas procesa modernizēšanai.
94. Regulās noteikto ieviešanas termiņu ievērošana, īstenojot jaunas prasības attiecībā uz elektronisko zvejas kontroles sistēmu datu apmaiņai.
95. Jūtīgo zivju sugu, īpaši migrējošo ceļotājzivju dzīvotnes daudzās vietās nav to dzīves un nārsta apstākļiem atbilstošas.

Iespējas.

96. Sadarbība visos piegādes ķēdes posmos, tostarp pievienotās vērtības un inovatīvu produktu ražošanā, procesu un metožu ieviešanā (selektivitāte, drošība u.tml.).
97. Ūdens bioloģisko resursu ilgtspējīgas saglabāšanas pasākumi.
98. Inovatīvi risinājumi ieviešanai zvejniecībā Eiropas Zaļā kursa politikas mērķu sasniegšanai
99. Pieprasījuma pieaugums pēc zvejas produktiem kā drošas un veselīgas pārtikas.
100. Publiskā finansējuma pieejamība nozares konkurētspējas un vides ilgtspējas veicināšanai

101. Aprites ekonomikas principu integrācija zvejniecībā un ūdens bioloģisko resursu ilgtspējīgā izmantošanā
102. Zvejas kontroles kapacitātes stiprināšana, lai varētu nodrošināt ES tiesību aktos paredzēto zvejas kontroles procesos stingrāku kontroles prasību īstenošanu.
103. Kvalitatīvi un apjomīgāki zivsaimniecības un ūdens dzīvo resursu dati un zinātniskais padoms jūras dzīvo resursu ilgtspējai, tai skaitā iespēja nodrošināt plašāku datu apjomu un efektīvāku ieguvi.
104. Veicināt monitoringu Baltijas jūras vides stāvokļa uzlabošanai, ietverot jūras un sauszemes mijiedarbības plānošanu un pārvaldību.

Draudi.

105. Ierobežotas, neprognozējamās zvejas iespējas, nenoteiktība ar zvejas iespējām ikgadējas nozvejas kvotu piešķiršanas dēļ.
106. Zvejas iespēju samazinājums klimata pārmaiņu un citu ārēju faktoru ietekmē, tai skaitā mencu samazinājums un postījumi, ko rada savvaļas dzīvnieki (roņi), pasliktinoties komerciālo zivju krājumu stāvoklim un sugu daudzveidībai, īpaši Baltijas jūrā un Rīgas jūras līcī.
107. Neparedzētu krīžu situāciju iestāšanās (sabiedrības veselības, finanšu u.c. jomās).
108. Baltijas jūras ģeogrāfiskās, klimata un okeanogrāfiskās īpatnības padara to īpaši jutīgu pret saimniecisko darbību.

Vajadzību apzināšana, pamatojoties uz SVID analīzi

109. Konkurētspējas kāpināšana, jo īpaši efektīvai ražošanas resursu izmantošanai un augstākas pievienotās vērtības produktu radīšanai, tajā skaitā, piekrastes zvejniecībā, īpaši attīstot sadarbību un kooperāciju.
110. Inovāciju attīstība un zinātnes un zvejniecības, ieskaitot piekrastes zveju, sadarbības sekmēšana jaunu produktu, metožu un tehnoloģiju radīšanai un ieviešanai, tostarp digitalizācija.
111. Atbalsts jauno zvejnieku piesaistei, jo īpaši piekrastes komerczvejā.
112. Investīcijas energoefektivitātei, klimata pārmaiņu mazināšanai, kuģošanas drošības, zvejnieku veselības un higiēnas apstākļu uz zvejas kuģiem uzlabošanai.
113. Zvejas rīku selektivitātes uzlabošana, tostarp, lai samazinātu nevēlamo piezveju.
114. Sociāli ekonomisko pasākumu nodrošinājums nozares uzņēmumiem galīgu zvejas darbības pārtraukšanas gadījumā, ieviešot flotes sabalansēšanas pasākumus, vai pagaidu zvejas darbību pārtraukšanas gadījumā ārkārtas situāciju apstākļos.
115. Savvaļas dzīvnieku radīto zaudējumu ietekmes samazināšana piekrastes komerczvejā.

116. Finansējuma piesaiste zinātnei, lai cita starpā rastu risinājumus efektīvu uzņēmējdarbību kavējošo faktoru novēršanai zvejniecībā (zvejas rīku selektivitāte, putnu un zīdītāju piezvejas mazināšana utt.), tai skaitā uzlabotu pieejamo zivju resursu un zvejas datu kvalitāti.
117. Pilnveidot zvejas kontroles, pārbaudes, datu apmaiņas un noteikumu izpildes sistēmu atbilstoši ES tiesību aktos noteiktajām prasībām un tajās noteiktajos termiņos, tai skaitā izmantojot digitalizācijas iespējas.
118. Atbalsts bioloģisko, tehnisko, vides un sociālekonomisko datu vākšanai, pārvaldīšanai un izmantošanai saskaņā ar ES daudzgadu programmu, kā arī Jūras stratēģijas pamatdirektīvas ieviešanas vajadzībām.
119. Pasākumi jūtīgo zivju sugu, īpaši migrējošo ceļotājzivju resursu saglabāšanai un dzīvotņu uzlabošanai.
120. Pasākumu programmas, lai panāktu un saglabātu labu vides stāvokli un novērstu tā pasliktināšanos, ietverot arī telpiskās aizsardzības pasākumus, īstenošana saskaņā ar Jūras stratēģijas pamatdirektīvu.

Pamatojums

121. Zvejniecības nozares būtiskāko izaicinājumu pārvarēšanai, pamatojoties uz SVID konstatētajām vajadzībām, RP ietvaros tiek īstenota prioritāte **“Veicināt ilgtspējīgu zvejniecību un ūdens bioloģisko resursu atjaunošanu un saglabāšanu”**. Uzņēmējdarbību zvejniecībā būtiski ietekmē ilgtermiņā neprognozējamās zvejas iespējas. Vienlaikus, pēc mencu specializētas zvejas aizlieguma, Latvijas zvejniecības galveno resursu veido mazās pelagiskās zivis, kuru kvota pēdējo desmit gadu laikā ir samazinājusies par 32 %, savukārt 2020.gadā par 18 % salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu. Ierobežota resursa apstākļos, vērtības pievienošanai ir būtiska nozīme ilgtspējīgai darbības un konkurētspējas nodrošināšanai. Produktivitāte uz nodarbināto zvejniecībā veido 45 % no ES vidējā rādītāja. Zvejas kuģu, kas ir galvenais kapitāla resurss zvejniecībā, vidējais vecums ir 28 gadi, arī tālākā ražošanas ķēdē, pievienojot vērtību nozvejai, pamatā pielietotās tradicionālās tehnoloģijas pilnībā nenodrošina ES jaunajām ilgtspējas iniciatīvām atbilstošu darbību. Ilgtspējīgas uzņēmējdarbības nodrošināšanai nepieciešamas investīcijas resursu efektivitātei, tostarp energoefektivitātes palielināšanai un atjaunojamo resursu izmantošanai, jaunu vai uzlabotu metožu, procesu un tehnoloģiju pielietojumam. Nozares ilgtspējīgas darbības veicināšanai nepieciešama inovāciju kapacitātes stiprināšana un komercializācijas veicināšana, kurai zinātnisko institūciju un nozares sadarbības veicināšanai būtu būtisks pienesums. Stiprinot kooperāciju ražošanas ķēdes ietvaros, tostarp ražotāju organizāciju darbību un to plānu īstenošanu, iespējams panākt lielāku efektu ilgtspējīgu procesu nodrošināšanā. Ņemot vērā zvejniecībā iesaistīto vidējo vecumu, kas rada riskus nozares attīstībai ilgtermiņā, atbalstam jāsekmē gados jaunāku cilvēku ienākšanai nozarē. Tomēr, lai tas notiktu, būtiska ir jaunu tehnoloģiju, tostarp digitalizācijas, procesu, metožu attīstība un integrācija ražošanas procesos. Lai zvejniecība, kas ir Latvijas

kultūrvēsturiskais mantojums un vienlaikus veselīga, droša un tradicionāla pārtikas produkta ražošanas ķēdes būtisks elements, spētu darboties konkurētspējīgi, ražojot produktus ar pievienoto vērtību, kā arī efektīvi izmantotu pieejamos resursus, ir izvēlēts konkrētais mērķis zvejas darbību **“Ekonomiskās, sociālās un vides ilgtspējas stiprināšana”**.

Intervenču rezultātā tiks kāpināta zvejniecības sektora konkurētspēja, patērētāji tiks nodrošināti ar veselīgu, drošu un ilgtspējīgi iegūtu pārtikas produktu, tajā pat laikā tiks nodrošināta nozares atveseļošanās un izturētspēja krīžu situācijās, kā arī veicināts intervenču ieguldījums KZP un ES Zaļā kursa mērķu sasniegšanā. Īpaši atbalsta mehānismi tiks piemēroti piekrastes zvejas dzīvotspējas stiprināšanai.

122. 2019. un 2020.gads ienesa kardinālas izmaiņas Latvijas zvejniecībā, jo izsenis tradicionālā mencu specializētā zveja Baltijas jūrā tika aizliegta šī zvejas krājuma sliktā stāvokļa dēļ, savukārt 2020.gadā ievērojamu ietekmi atstāja Covid-19 izraisīta uzņēmumu dīkstāve. Lai mazinātu sociāli ekonomisko spriedzi, tika iedarbināti gan zvejas darbības pagaidu pārtraukšanas pasākumi, gan īstenota galīga zvejas darbību pārtraukšana, novēršot ar resursiem nesabalansētās flotes daļu atbilstoši KZP uzstādījumiem. Iestājoties neparedzētiem gadījumiem, piemēram, saglabāšanas pasākumiem, kā minēts Regulas (ES) Nr. 1380/2013 7. panta 1. punkta a), b), c), i) un j) apakšpunktā vai Komisijas vai dalībvalstu ieviestiem ārkārtas pasākumiem nopietnu draudu jūras bioloģiskajiem resursiem gadījumā vai veselības krīzēm kā Covid-19, zvejniecības sektors ir sociāli neaizsargāts, uzņēmējdarbībai veidojas ievērojami zaudējumi. Zvejas flotes optimālā kapacitāte, t.i. tās sabalansētība ar resursiem, balstoties uz ekonomiskajiem, sociālajiem un bioloģiskajiem datiem, tiek novērtēta un ir atbilstoša ikgadējā flotes ziņojumā noteiktajiem apjomiem. Tikai balstoties uz šajā ziņojumā ietvertajām rekomendācijām tiek iedarbināts galīgas zvejas darbību pārtraukšanas mehānisms. Lai nākotnē mazinātu sociāli ekonomiskos riskus zvejniecībā, kā arī veicinātu zvejas jaudu atbilstību zvejas iespējām, RP izvēlēts konkrētais mērķis **“Veicināt zvejas jaudas pielāgošanu zvejas iespējām gadījumos, kad zvejas jauda tiek pastāvīgi pārtraukta, un veicināt pienācīgu dzīves līmeni gadījumos, kad zvejas darbības tiek īslaicīgi pārtrauktas.”** Intervenču īstenošana nodrošinās KZP atbilstošu sabalansētu zvejas floti, kā arī sociāli ekonomisko risku mazināšanu zvejniecībā.
123. Latvija līdzīgi kā citas dalībvalstis ir atbildīga par zvejas procesu kontroles nodrošināšanu atbilstoši KZP, jo īpaši attiecībā uz nozveju ziņošanu un nelegālas, neregistrētas un neregulētas zvejas izskaušanu. Tāpat zvejas kontroles institūcijas ir atbildīgas par efektīvu KZP noteikumu pārkāpumu izmeklēšanu un pārkāpēju sodīšanu. Lai arī ieviestās zvejas kontroles sistēmas, kas balstās uz elektronisku datu un informācijas apriti, Latvijā ir atbilstošas KZP noteiktajām prasībām, tomēr sistēmu vienmēr ir iespējams veidot efektīvāku, tostarp uzlabojot informācijas aprites kvalitāti un ātrumu. Arī preventīvu pasākumu un atturošu darbību īstenošana zvejas kontrolē sekmē KZP principos balstītas zvejniecības ilgtspēju. Izveidotā zvejas produktu izsekojamības sistēma ir būtisks elements ne tikai nelegālas, neregistrētas un neregulāras zvejas novēršanai, bet sniedz patērētājam pārlicību, ka zvejas produkts ir atbildīgi nozvejots. Zvejas

kontroles sistēma ES līmenī tiek nepārtraukti pilnveidota, šobrīd izstrādājot jaunu zvejas kontroles regulējumu, kas paredzēs arvien jaunus pienākumus un prasības gan zvejniekiem, gan kontrolējošām institūcijām. To izpildei būs nepieciešama atbilstoša cilvēkresursu un tehnoloģiskā nodrošinājuma kapacitāte, jo īpaši lai veiktu kvalitatīvu datu savietojamību un pārvaldību.

124. Otra svarīga joma, ko Latvija veic KZP mērķu īstenošanā ir zivsaimniecības datu vākšana. Izveidotā datu vākšanas sistēma Latvijā ir atbilstoša ES prasībām, nodrošinot savlaicīgu un kvalitatīvu datu apjomu, kas pieejams ne tikai zinātniskiem mērķiem zvejas resursu novērtējumam, bet arī nozares novērtēšanai ekonomiskā un sociālā aspektā. Tomēr ES līmenī procesa uzlabošanas nolūkā tiek pārskatīti zivsaimniecības datu vākšanas nosacījumi. Lai nodrošinātu plānoto reģionālo koordināciju, paplašinātu paraugu un datu apkopošanas metožu tvērumu, apjomīgu datu bāzu izveidi un uzturēšanu, datu konfidencialitātes un informācijas apkopošanas telpiskos risinājumus, nepieciešami ieguldījumi cilvēkresursu un to kapacitātes stiprināšanai, tehnoloģisko un digitālo risinājumu pilnveidei, kā arī procesu kvalitātes nodrošināšanai.
125. Lai sasniegtu ES līmenī izvirzītos mērķus zvejas kontroles un zivsaimniecības datu vākšanas nodrošinājumā intervences tiks veiktas konkrētā mērķī **“Efektīvas zivsaimniecības kontroles un izpildes veicināšana, tostarp cīņa pret NNN zveju, kā arī uzticami dati zināšanu balstītas lēmumu pieņemšanai”**
126. Jūras stratēģijas direktīvas kontekstā Latvijā ir izstrādāta Pasākumu programma laba jūras vides stāvokļa panākšanai. Jūras vide ir pakļauta daudziem apdraudējumiem, tostarp bioloģiskās daudzveidības izzušanai vai degradācijai un tās struktūras izmaiņām, biotopu izzušanai, piesārņojumam ar bīstamām vielām un barības vielām un klimata pārmaiņu ietekmei. Veicot jūras vides monitoringu, mērķis ir pilnveidot zināšanu bāzi par jūras vides stāvokli (t.sk., iegūt datus un informāciju, veikt to analīzi, izstrādāt metodes un novērtēšanas sistēmas attiecībā uz jūras vides stāvokli, par to ietekmējošām slodzēm un to savstarpējo ietekmi), kas nepieciešama pasākumu programmai, lai panāktu un saglabātu labu jūras vides stāvokli, atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 17. jūnija Direktīvai 2008/56/EK, ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai jūras vides politikas jomā (Jūras stratēģijas pamatdirektīva) un Latvijas normatīvajiem aktiem par jūras vides aizsardzību un pārvaldību.
127. Palielinoties pelēko roņu populācijai, vienlaicīgi pieaug arī to nodarīto zaudējumu piekrastes zvejai apjoms, jo tie bojā zvejnieku izliktos zvejas rīkus un tajos esošo lomu, kā arī pieaug pelēko roņu, īpaši jauno īpatņu, bojāejas gadījumu zvejas rīkos skaits. Aizsardzības un apsaimniekošanas plānā roņiem Latvijas ūdeņos Baltijas jūrā un Rīgas jūras līcī konstatēts, ka, neskatoties uz to, ka tiem ir negatīva ietekme gan uz zivīm ekosistēmā, gan tie nodara ievērojamus zaudējumus piekrastes zvejā, jāturpina to izpētes process, to apsaimniekošanas pasākumi ir ierobežoti, tādēļ biodaudzveidības saglabāšanas nolūkā, ir

mazināma konfliktsituācija starp piekrastes zvejniekiem un roņiem, kā vienu no instrumentiem paredzot kompensācijas izmaksu par to nodarītajiem zaudējumiem, vienlaikus meklējot tehniskos risinājumus zvejas selektivitātei, roņu piezvejas mazināšanai un to ietekmes uz nozveju samazināšanai.

128. Saimnieciskās darbības un piesārņojuma ietekmē pasliktinās jūtīgāko zivju sugu, īpaši migrējošo ceļotājzivju dzīvotņu stāvoklis. Upēs mēdz būt vēsturiski izvietoti šķēršļi, kuri vairs netiek izmantoti atbilstoši to mērķim. Organisko vielu ieplūde un piesārņojums izraisa strauju dzīvotņu aizaugšanu ar ūdensaugiem. Tādējādi īpaši upēs var tikt traucēts attiecīgo zivju sugu nārsts, mazuļu attīstība un tālāka migrācijai uz un no jūras ūdeņiem. Tas ir mazinājis upju noturību un spēju nodrošināt dabas un savvaļas augu un dzīvnieku vajadzības un būtiski ietekmē biodaudzveidību attiecīgajā ekosistēmā. Intervences mērķis ir apturēt bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu izzušanu un tos atjaunot.
129. ES Zaļā kursa un jo īpaši Bioloģiskās daudzveidības stratēģijas mērķu sasniegšanu sekmēs intervences konkrētajā mērķī **“Ieguldījums ūdens bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu aizsardzībā un atjaunošanā”**. Intervencu īstenošanas rezultātā tiks sekmēta virzība uz ES bioloģiskās daudzveidības stratēģijā izvirzītajiem mērķiem.
130. **Politikas mērķis - Videi draudzīgāka, ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni pāreja uz neto nulles oglekļa ekonomiku un noturīga Eiropa, veicinot tīras un taisnīgas enerģijas pāreju, videi draudzīgas un zilas investīcijas, aprites ekonomiku, klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos, risku novēršanu un pārvaldību, kā arī ilgspējīgu mobilitāti pilsētās.**
131. **EJZF prioritāte - 2. Veicināt ilgspējīgas akvakultūras darbības, kā arī zvejniecības un akvakultūras produktu pārstrādi un tirdzniecību, tādējādi veicinot pārtikas nodrošinājumu Savienībā.**

Stiprās puses.

132. Latvijas akvakultūrā iegūtās zivis un citi akvakultūras produkti ir droša un veselīga pārtika
133. Audzēšana recirkulācijā un/vai slēgtās būvēs nodrošina ražošanu un svaigu produktu pieejamību patērētājam visu gadu
134. Zemes un ūdens resursi Latvijā ir pieejami pietiekamā daudzumā, lai nodrošinātu akvakultūras darbību.
135. Akvakultūras uzņēmumu darbība kopumā ir atbilstoša vides prasībām.
136. Valsts Zivsaimniecības sadarbības tīkla un BIOR aktivitātes nodrošina apmācības, pieredzes apmaiņu un informācijas apriti akvakultūrai nozīmīgos jautājumos.

137. Zivju apstrādes uzņēmumiem ir pieejami eksporta tirgi, kuros produkcijas realizācijas cena ir salīdzinoši augsta.
138. Apstrādes sektoram pieejamas vietējās izejvielas.
139. Ir vērojams produktivitātes pieaugums projektus īstenojušajos zivju apstrādes uzņēmumos.
140. Ir pētījumu pieredze mūsdienu biotehnoloģiju rūpnieciskai pielietošanai zivju izejvielu pārstrādes jomā.

Vājās puses.

141. Akvakultūrā dominē audzēšanas metodes atklātās ūdenstilpēs, kas salīdzinājumā ar citām tehnoloģijām var atstāt lielāku ietekmi uz vidi.
142. Lielas kapitāla izmaksas uzņēmējdarbības uzsākšanai un attīstībai akvakultūras audzēšanai slēgtajās sistēmās.
143. Akvakultūrai slēgtajās sistēmās zema ekonomiskā dzīvotspēja un augsta akvakultūras produktu pašizmaksa
144. Akvakultūras produkcijas ražošanā ir zema produktivitāte un maza pievienotā vērtība.
145. Akvakultūrā ir sadrumstalota ražošanas struktūra un nepastāv kooperācija ražošanas un tirgus attīstībai (produkcijas noiets pamatā vietējā tirgū).
146. Ierobežotas iespējas izglītībā akvakultūrā, kā arī zināšanu, pieredzes un labas prakses apguvei par akvakultūrai specifiskām jaunām tehnoloģijām.
147. Akvakultūrā zems inovāciju līmenis un vāji attīstīta sadarbība ar zinātni augstākas pievienotas vērtības un inovatīvu produktu ražošanā.
148. Ievērojams apstrādātās zivju produkcijas realizācijas apjoma un vērtības kritums pēdējos gados, līdz ar to samazinājies apstrādes uzņēmumu neto apgrozījums.
149. Zema darba samaksa zivju apstrādē, liels roku darba īpatsvars.
150. Zivju apstrādei raksturīga zema produktivitāte un ražošanas automatizācija, kā arī zema pievienotā vērtība.
151. Latvijā tradicionāli ražotie zivju produkti ir mazpazīstami neetniskajos tirgos.
152. Nebūtisks inovatīvu produktu skaits.
153. Speciālistu praktiskās apmācības nepietiekamība, tostarp ar specializāciju Latvijā pieejamo izejvielu pilnīgas pārstrādes tehnoloģiju izstrādei, kā arī darbam ar modernajām pārtikas tehnoloģijām.
154. Augstas kapitāla izmaksas jaunu, modernu un inovatīvu produktu ražošanai un ar to saistītais augstais risks produktu izplatīšanai tirgū.

Iespējas.

155. Patērētājam ir iespēja izmantot izsekojami, kvalitatīvi kontrolētā vidē audzētus akvakultūras produktus.

156. Pieaugošā pieprasījuma apmierināšana, saražotās produkcijas dažādošana un noieta tirgu paplašināšana, tostarp ražojot jaunus, augstvērtīgus, izsekojamus, akvakultūras produktus.
157. Izmaksu efektivitātes un pievienotās vērtības paaugstināšana akvakultūras produktu ražošanas procesā.
158. Vides un bioloģiskās daudzveidības pakalpojuma sniegšanas un sertificētas bioloģiskās akvakultūras attīstība .
159. Sadarbības ar zinātni un kooperācijas efektivitātes pieaugums akvakultūrā inovatīvu risinājumu, metožu, produktu attīstībai.
160. Zivju apstrādes produkcijas noieta tirgu paplašināšana, produktu sortimenta dažādošana atbilstoši produkcijas noieta tirgiem
161. Zināšanu pārnese, inovāciju attīstība jaunu vai uzlabotu produktu un procesu ieviešanai zivju apstrādē, tostarp risinājumi pilnīgākai esošo izejvielu izmantošanai un no Latvijā iegūtajām izejvielām izgatavoto produktu dažādošanai., darba ražīguma, automatizācijas un efektivitātes paaugstināšanai
162. Komercializācijas iespēju paplašināšana un Latvijas tradicionālo produktu atpazīstamības palielināšana.
163. Bioekonomikas, aprites ekonomikas principu ieviešana, resursu efektīvāka izmantošana un Eiropas Zaļā kursa potenciāla īstenošana akvakultūrā un zivju apstrādē.

Draudi.

164. Klimata pārmaiņu, saimnieciskās darbības piesārņojuma un akvakultūras dzīvnieku slimību izraisītas krīzes situācijas.
165. Akvakultūras saimniecībām, kas akvakultūras dzīvniekus audzē atklātās ūdenstilpēs, iegūto produkciju ievērojami samazina zivjēdāji putni un zīdītāji.
166. Savvaļas dzīvnieku un putnu nodarīto postījumu kritisks pieaugums akvakultūrā.
167. Vietējās izejvielas nepieejamība, samazinoties zvejas iespējām Baltijas jūrā.
168. Noieta tirgu zaudējumu draudi – ģeopolitisko situāciju ietekmē, pārprodukcija, neprognozējamas cenu un pieprasījuma svārstības, ekonomiski vai politiski tirgus šķēršļi, kā arī administratīvo ierobežojumu riski.
169. Neparedzētu krīžu situāciju iestāšanās (sabiedrības veselības, finanšu u.c. jomās), kas cita starpā ietekmē arī izejvielu piegādes ķēdes.
170. Konkurētspējas zaudēšana lēnākas tehnoloģiju attīstības, inovāciju dēļ.
171. Izmaiņas patēriņa paradumos, tostarp atteikšanās no Latvijā tradicionāli ražota zivju produktu patēriņa.
172. Ražošanas resursu, tostarp roku darba izmaksu pieaugums.

Vajadzību apzināšana, pamatojoties uz SVID analīzi

173. Produktīvas investīcijas augstākas pievienotās vērtības radīšanai un audzējamo sugu dažādošanai akvakultūrā, tai skaitā ieguldījumi ražošanas efektivitātes palielināšanā, ņemot vērā vides prasības, dzīvnieku veselības un labturības nodrošināšanā.
174. Zinātnes un akvakultūras uzņēmumu sadarbības sekmēšana inovāciju attīstībai.
175. Dīķsaimniecību ciešāka saikne ar bioloģiskās daudzveidības, ekosistēmas un vides ilgtspējas pakalpojumu piedāvājumu, bioloģiskās akvakultūras attīstība.
176. Akvakultūras produkcijas eksporta tirgus attīstība un veicināšana.
177. Zināšanu pārnese un labās prakses apmaiņa akvakultūrā.
178. Aizsargājamo un nemedījamo putnu un dzīvnieku radīto zaudējumu kompensēšana akvakultūrai.
179. Investīcijas zivju apstrādē inovāciju, jaunu produktu un procesu izstrādei un automatizācijai, tehnoloģiju ieviešanai, ņemot vērā vides prasības (neproduktīvās investīcijas).
180. Investīcijas energoresursu, izejvielu efektīvai izmantošanai zivju apstrādē.
181. Zivju apstrādes uzņēmumu sadarbības ar zinātni veicināšana inovatīvu ražošanas tehnoloģiju, metožu un procesu radīšanā un pilnveidē.
182. Dziļākas sadarbības veicināšana produktu piegāžu ķēdes ietvaros, starpnozaru kopprojektu īstenošana.
183. Uz jaunajām politikas iniciatīvām (Eiropas Zaļais kurss, īpaši aprites ekonomika, klimatneitralitāte) pamatprincipos balstītu tehnoloģiju izstrāde un ieviešana ražošanā.
184. Pētniecības infrastruktūras izveide un attīstība inovāciju un pētniecības kapacitātes stiprināšanai.
185. Pasākumi tirgu attīstīšanai un eksporta veicināšanai, tostarp no Latvijas izejvielām izgatavotajiem produktiem.
186. Kooperācijas sekmēšana inovāciju ieviešanas, ražošanas un tirgus attīstībai, tostarp ražotāju organizāciju darbības veicināšana, ņemot vērā zvejas un akvakultūras produktu tirgu kopīgās organizācijas noteiktos mērķus.

Pamatojums

187. Akvakultūras un zivsaimniecības produktu apstrādes nozares, ieskaitot sadarbību ražošanas ķēdē, būtiskāko izaicinājumu pārvarēšanai, pamatojoties uz SVID konstatētajām vajadzībām, RP ietvaros tiek īstenota prioritāte **“Veicināt ilgtspējīgas akvakultūras darbības, kā arī zvejniecības un akvakultūras produktu pārstrādi un tirdzniecību, veicinot pārtikas nodrošinājumu Savienībā”**.

188. Ir svarīgi nodrošināt daudzveidīgas ilgtspējīgas un konkurētspējīgas akvakultūras izaugsmi tādu plašāku mērķu kontekstā kā pārtikas sistēmas dekarbonizācija un patērētāju nodrošināšana ar augstas kvalitātes pārtiku. Akvakultūras ražošanas apjomi Latvijā līdzīgi kā citur ES nozīmīgi nepieaug, un ilgu gadu laikā to realizācija saglabājas 800 tonnu robežās. Ražošanas apjomu pieaugums ir viens no galvenajiem izaicinājumiem, kurš risināms ar RP intervencēm. Līdz šim veiktās intervences pamatā sekmēja konkurētspējas uzturēšanu salīdzinājumā ar importu, paaugstinātas kvalitātes kritēriju un sugu dažādošanas virzienā, nepieaugot kopējiem ražošanas apjomiem. Dīķu akvakultūra, kurā ražošanas apjomi vēl arvien veido ap 65% no kopējā akvakultūras ražošanas apjoma, bieži pamatā veic vides pakalpojuma funkciju, veicinot bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas funkciju, produkciju audzējot ar ekstensīvām ražošanas metodēm, kas ierobežo arī saražotā apjoma ievērojamo pieaugumu. Dīķsaimniecību izturētspējas stiprināšanai, kas ražošanas procesā sniedz ieguldījumu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā, tostarp ap 40 % no tām atrodies Natura teritorijās, jāsedz to zaudējumi, ko nodara aizsargājami putni un dzīvnieki. Ņemot vērā to, ka dīķsaimniecībās produkcija tiek audzēta tuvu bioloģiskās akvakultūras standartiem, tās attīstības iespējas un attiecīgās tirgus nišas aizpildīšana būtu jāveicina ar RP intervencēm. Savukārt recirkulācijas sistēmās ražotie akvakultūras produkti ir ar augstu pašizmaksu un bieži vien nespēj konkurēt ar importēto produkciju. Tāpēc recirkulācijas sistēmu attīstība, esošo tehnoloģiju ražošanas efektivitātes kāpināšana kopā ar energoefektivitātes pasākumiem ir viens no būtiskajiem izaicinājumiem. Inovatīvu tehnoloģiju un metožu izstrādi un to komercializāciju sekmētu zinātnes un nozares dalībnieku ciešāka sadarbība, kā arī izpratnes par inovāciju būtību veicināšana. Būtiski ir panākt zināšanu, prasmju un labās prakses pieejamību tādējādi stiprinot akvakultūras ražošanas konkurētspēju. Ņemot vērā ierobežoto vietējo tirgu, kā arī to, ka investīciju atdeve un uzņēmumu dzīvotspēja cieši saistīta ar izveidoto ražošanas kapacitāti, būtisks izaicinājums ir paplašināt produkcijas noieta tirgus, īpaši attīstot eksporta potenciālu. Vienlaikus eksporta iespēju izmantošanai nepieciešama kooperācijas starp ražotājiem attīstībai, tostarp nodrošinot līdzīgus standartus saražotajam produktam. RP intervencēm jāstiprina akvakultūras izturētspēja un jāsniedz atbalsts neparedzētās ārkārtas krīzes situācijās papildus izdevumu vai neiegūtu ieņēmumu segšanai. Pamatojums intervenču veikšanai sniegs ieguldījumu Akvakultūras attīstības plāna 2021.-2027.gadam īstenošanā.
189. Izaicinājumu pārvarēšanu un minēto rezultātu sasniegšanu akvakultūrā sekmēs intervences konkrētajā mērķī **“Veicināt ilgtspējīgas akvakultūras darbības, īpaši stiprinot akvakultūras ražošanas konkurētspēju, vienlaikus nodrošinot, ka darbības ilgtermiņā ir videi draudzīgas”**.
190. Zivju apstrādē kā izejvielas lielākoties tiek izmantotas Baltijas jūras un Rīgas jūras līcī nozvejotās zivis - pamatā brētliņa un reņģe. Produkcijas sortimenta dažādošanai izmantotas arī importētās - siļķes, makreles, sardīnes, sardinellas, tunzivis, u.c. Ņemot vērā ierobežotās patēriņa iespējas vietējā tirgū, eksporta attīstība, jaunu noieta tirgu piesaiste ir potenciāls tālākai attīstībai. Lai arī jau pašreiz lielākā daļa zivju apstrādes nozares produkcijas tiek eksportēta veidojot arī pozitīvu ārējās tirdzniecības bilanci, tomēr patērētāju informētība un gaidas attiecībā uz kvalitāti, veselīgumu un izsekojamību pieaug, tāpēc nepieciešams

nodrošināt uz inovācijām un zināšanām balstītu eksportspējīgu produktu attīstību, tādējādi nodrošinot piekļuvi ārvalstu tirgiem. Ņemot vērā vēl arvien nozīmīgu roku darba īpatsvaru, īpaši mazo pelagisko zivju sugu apstrādes procesā un vienlaikus darbaspēka trūkumu salīdzinoši mazkvalificēta darba veikšanai, ir jāveicina jaunu, uzlabotu tehnoloģiju, procesu izstrāde un to komercializācija. Zivju apstrāde ir arī energointensīvs process, tāpēc būtiski ir virzīties uz maksimāli efektīvu izejvielu un resursu, īpaši enerģijas resursu, izmantošanu. Atbalstāmas investīcijas uzņēmējiem pārejai uz energoefektīviem un videi draudzīgākiem risinājumiem, kas rezultātā veicinās uzņēmējdarbības virzību uz klimata neitralitāti. Uzņēmumu sadarbības ar zinātni stiprināšana veicinās inovāciju kapacitātes attīstību un to komercializāciju. Lai risinātu nozares galvenos konkurētspējas izaicinājumus – zemi produktivitātes rādītāji, zemas pievienotās vērtības produkti, zems inovatīvo komersantu īpatsvars, augstas resursu intensitātes un sadarbības un integrācijas izaicinājumi produktu pievienotās vērtības ķēdēs, konkurētspējas priekšrocības balstāmas uz inovāciju, tehnoloģiskajiem faktoriem un uzlabojumiem ražošanas produktivitātē.

191. Sadarbība pievienotās vērtības ķēdē, ietverot arī ražotāju organizācijas, efektīvā gan katra uzņēmuma, gan nozares kopējo virzību uz konkurētspējīgu un ilgtspējīgu attīstību, ilgtspējas principiem atbilstošu procesu, tehnoloģiju ieviešanu, ražošanas resursu efektīvizēšanu, kā arī patērētāju pieaugošajām prasībām atbilstošu produktu attīstību, jo īpaši atbilstoši ES Zaļā kursa, stratēģijas “No lauka līdz galdam” un Bioloģiskās daudzveidības stratēģijas mērķu sasniegšanai. Iestājoties neparedzētām krīzes situācijām, piemēram līdzīgi kā Covid-19, RP jānodrošina atbalsts neiegūtu ieņēmumu vai papildus izdevumu segšanai, kā arī zvejas produktu uzglabāšanas pasākumu īstenošanai tirgus stabilizēšanas nolūkā atzītām ražotāju organizācijām vai to apvienībām
192. Izaicinājumu risināšanai un plānoto rezultātu sasniegšanai virzībā uz konkurētspējīgu un vidiski ilgtspējīgu zivsaimniecības produktu apstrādes nozari nepieciešamas intervences konkrētajā mērķī **“Zvejniecības un akvakultūras produktu mārketinga, kvalitātes un pievienotās vērtības, kā arī šo produktu pārstrādes veicināšana**. Intervencu rezultātā tiks sekmēta virzība uz patērētāju gaidām atbilstošiem produktiem, kuri ražoti vides ilgtspējas mērķiem atbilstošos procesos.

193. **Politikas mērķis – Pilsoņiem tuvāka Eiropa, veicinot visu veidu teritoriju ilgtspējīgu un integrētu attīstību un vietējās iniciatīvas.**

194. **EJZF prioritāte - 3. Sekmēt ilgtspējīgu zilo ekonomiku piekrastes, salu un iekšzemes teritorijās un veicināt zvejniecības un akvakultūras kopienas attīstību.**

Stiprās puses

195. Iepriekšējos periodos gūta pieredze efektīvai vietējās iniciatīvas pasākumu zivsaimniecībai nozīmīgās teritorijās īstenošanai

196. Ir palielinājusies sabiedriskā aktivitāte zivsaimniecībai nozīmīgās (Baltijas jūras piekrastes) teritorijās.
197. Zivsaimniecībai nozīmīgās Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes teritorijās ir pieejama dabas resursu un kultūrvēsturiskā mantojuma dažādība un biodaudzveidība
198. Ekonomiskā aktivitāte piekrastē pamazām pieaug.
199. Vērojams tālākās attīstības un izaugsmes potenciāls, ko sniedz iepriekš VRG stratēģiju ietvaros īstenotie projekti.
200. Zivsaimniecība, tostarp zivju apstrāde - vēsturiska un tradicionālā nodarbošanās piekrastes reģionos.
201. Ievērojams skaits vēsturiski ražotu produktu, kas raksturīgi noteiktiem reģioniem.

Vājās puses

202. Iedzīvotāju skaita un zivsaimniecības nozīmes samazināšanās piekrastes ekonomikā
203. Augsta sezonālā ietekme uz uzņēmējdarbību piekrastē
204. Ekonomiskās sistēmas dalībnieku vājā sadarbība un mijiedarbība ekonomiskās attīstības plānošanā un ieviešanā piekrastes teritorijās
205. Piekrastes vides resursu, ieskaitot vides pakalpojumus, un kultūras mantojuma nepietiekams pielietojums
206. Zema ražošanas produktivitāte piekrastes teritorijās, īpaši piekrastes zvejniecībā.
207. Nepietiekama jauniešu piesaiste piekrastes teritoriju attīstībā.
208. Ostu infrastruktūra vēl arvien nav pietiekami atbilstoša jauno politiku iniciatīvām

Iespējas

209. Veicināt vietējās iniciatīvas atpazīstamību, padarot to pievilcīgu zivsaimniecības un akvakultūras nozares dalībniekiem.
210. Darbību dažādošana zivsaimniecībā un citos zilās ekonomikas sektoros, tostarp piedāvājamo pakalpojumu sezonālā mazināšanai
211. Jaunu un daudzveidīgu pakalpojumu (tai skaitā ekosistēmu saglabāšanu un atjaunošanu) attīstības iespēja piekrastes teritorijā, izmantojot ar publisko atbalstu sakārtoto infrastruktūru.
212. Zilās ekonomikas, tostarp bioekonomikas un aprites ekonomikas elementu/jomu attīstības potenciāla izmantošana, t.sk. inovācijas piekrastes uzņēmējdarbībā, pievienotās vērtības radīšana.

213. Piekrastes apdzīvoto vietu mūsdienīgas un inovatīvas dzīves telpas un uzņēmējdarbības vides radīšana, tostarp ar Viedo Ciemu attīstības konceptu.

Draudi

214. Ekonomiskā aktivitāte, nepietiekamā cilvēkresursu kapacitāte un darbavietu trūkums piekrastē nespēj saglabāt līdzšinējo sociālekonomisko apdzīvotību un labklājības līmeni.

215. Klimata pārmaiņu seku negatīvās ietekmes palielināšanās, tostarp krasta erozijas procesu intensificēšanās, paaugstināta piesārņojuma riski.

216. Globālas ekonomiskas, sociālas, veselības, vides vai cita veida krīzes situācijas.

Vajadzību apzināšana, pamatojoties uz SVID analīzi

217. Vietējās iniciatīvas pasākumu īstenošana zivsaimniecībai nozīmīgās teritorijās Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastē, kur atrodas vairākums zivsaimniecības uzņēmumu un zivsaimniecībā nodarbināto.

218. Pievienotās vērtības radīšana piekrastē ražotiem zivsaimniecības produktiem un ar to saistītiem pakalpojumiem.

219. Jaunajām politikas iniciatīvām atbilstošu zvejniecībai nepieciešamo pakalpojumu un infrastruktūras attīstīšana ostās.

220. Ekonomiskās aktivitātes veicināšana, darbību dažādošana piekrastes uzņēmējdarbībā, tostarp sezonālās problēmu mazināšanai.

221. Vides pakalpojumu attīstības sekmēšana un izmantošana.

222. Klimata pārmaiņu seku un ietekmes mazināšana.

223. Kultūrvēsturiskā mantojuma izmantošanas veicināšana.

224. Jauniešu aktīvāka piesaiste piekrastes teritoriju attīstības veicināšanai.

225. Kopīgu VRG sadarbības, gan starpvalstu, gan starpteritoriālu projektu īstenošana, tostarp lai nodrošinātu labāko zināšanu un pieredzes pārnesi.

226. Veicinot inovācijas, jo īpaši Zaļā kursa prioritātēs, un ilgtspējīgas uzņēmējdarbības formas, attīstīt piekrastes teritorijas.

227. Digitalizācijas veicināšana visās Zilās ekonomikas jomās.

228. Bioekonomikas un aprites ekonomikas pamatprincipu īstenošana.

Pamatojums

229. Būtiskāko izaicinājumu pārvarēšanai zivsaimniecības kopienām nozīmīgajā piekrastes teritorijā, pamatojoties uz SVID konstatētajām vajadzībām, tiek īstenota prioritāte **“Sekmēt ilgtspējīgu zilo ekonomiku piekrastes, salu un iekšzemes teritorijās un veicināt zvejniecības un akvakultūras kopienu attīstību”**. Vienlaikus ar piekrastes teritoriju zemo apdzīvotības līmeni un nepietiekamo ekonomisko aktivitāti pieaug attīstības un investīciju potenciāls Zilās ekonomikas sektoriem. Lai arī zivsaimniecības loma piekrastes teritorijās samazinās līdz ar pieejamo resursu sarukumu, tās saglabāšana, tostarp kultūrvēsturiskā mantojuma veidā, ir risinājums teritoriju sociāli ekonomiskā potenciāla attīstībai. Bioekonomikas un aprites ekonomikas principu integrēšana piekrastes attīstībā risinās resursu efektīvu ilgtspējas pamatprincipiem atbilstošu izmantošanu. Lai ekonomisko aktivitāti piekrastē tuvinātu Latvijas vidējam rādītājam, stimulējamas investīcijas dažādos Zilās ekonomikas sektoros – gan saistībā ar zivsaimniecību, pievienojot vērtību zvejas produktiem un veicinot pakalpojumu attīstību ostās, gan dažādojot darbības un veicinot aktivitāti citos ekonomikas virzienos. Zaļā kursa, stratēģijas No lauka līdz galdam un Bioloģiskās daudzveidības stratēģijas pamatprincipu īstenošana risinātu teritorijas apdzīvotības, pievilcības kāpināšanu un sabalansētu saimniecisko izmantošanu. Intervencēm ir jārisina ne tikai uzņēmējdarbības stimulēšanas funkcija, bet tiešā veidā jāsekmē arī ieguldījums klimata pārmaiņu ietekmes mazināšanā, piesārņojuma samazināšanā, kā arī vides pakalpojumu attīstības sekmēšanā. Minēto izaicinājumu pārvarēšanā nozīmīgs risinājums ir inovatīvu pieeju piemērošana – rodot jaunas metodes, attīstot tehnoloģijas, veidojot jaunus vai uzlabotus produktus, piekrastes teritorijā iespējams kāpināt tās attīstības potenciālu. Digitalizācijas risinājumu plašāka ieviešana veicinās virzību uz ekonomiskās aktivitātes pieaugošajām prasībām atbilstošas dzīves un darba vides veidošanu, kas cita starpā sekmē arī klimata pārmaiņu ietekmes mazināšanu un ilgtspējīgu vides pakalpojumu attīstību. Vietējās rīcības grupas, kuru darbība balstīta partnerības principā, sabiedrības virzītas teritorijas attīstības rezultātā, tostarp iesaistot jauniešus, sekmēs iepriekš minēto izaicinājumu risināšanu zivsaimniecībai nozīmīgajās piekrastes teritorijās. Labās prakses apmaiņa dažādu teritoriju ekonomisko dalībnieku starpā, gan starptautiskā sadarbībā sniegs ievērojamu pievienoto vērtību virzībā uz ilgtspējīgām piekrastes teritorijām.
230. Izaicinājumu risināšanai un plānoto rezultātu sasniegšanai virzībā uz ilgtspējīgām piekrastes kopienām nepieciešamas intervences konkrētajā mērķī **“Sekmēt ilgtspējīgu zilo ekonomiku piekrastes, salu un iekšzemes teritorijās un veicināt zvejniecības un akvakultūras kopienu attīstību”**.

1.prioritāte. Veicināt ilgtspējīgu zvejniecību un ūdens bioloģisko resursu atjaunošanu un saglabāšanu

Konkrētais mērķis: Ekonomiski, sociāli un ekoloģiski ilgtspējīgu zvejas darbību stiprināšana

Atbalstāmās darbības:

231. **Inovācija, pilotprojekti, sadarbība ar zinātni zvejniecībā** –mērķis ir sekmēt inovāciju attīstību, tajā skaitā piekrastes zvejniecībā, atbalstot zinātnes un zvejniecības sadarbību jaunu vai ievērojami uzlabotu produktu radīšanā, jaunu procesu un metožu izstrādāšanā, piemēram, attiecībā uz zvejas rīku selektivitāti, drošību u.tml., kā arī ūdens bioloģisko resursu un ūdens vides aizsardzībai un atjaunošanai, piesārņojuma mazināšanai.
232. **Zvejas flotes modernizācija** –mērķis ir zvejnieku, tajā skaitā piekrastes zvejnieku, higiēnas, veselības, drošības un darba apstākļu uzlabošana uz zvejas kuģiem, kā arī zvejā izmantoto zvejas rīku selektivitātes uzlabošana.
233. **Pievienotās vērtības radīšana zvejas produktiem** –mērķis ir palielināt pievienoto vērtību zvejas produktiem, atbalstot kolektīvus ieguldījumus infrastruktūrā (būvēs, tehnoloģijās un aprīkojumā), kas palielina zvejas produktu pievienoto vērtību.
234. **Atbalsts zvejniekiem piekrastes zvejā** –mērķis ir sniegt atbalstu darījumdarbības stratēģiju izstrādē un īstenošanā, ieskaitot pirmās lietotas zvejas laivas iegādei jaunam zvejniekam.
235. **Galvenās mērķa grupas:** Komersanti zvejniecībā, tajā skaitā, piekrastes zvejniecībā, ražotāju organizācijas, biedrības, zinātniskie institūti.
236. **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** Projektu un pasākumu īstenošanā, kā arī to vadībā tiks nodrošināta informācijas un vides pieejamības, nediskriminācijas pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmes un vienlīdzīgu iespēju vispārējo principu ievērošana.
237. **Mērķteritorija:** Visa Latvijas teritorija.
238. **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** Nav paredzēti ar rezultātu ārpus Latvijas teritorijas.
239. **Finanšu instrumenti:** Nepieciešams veikt detalizētāku izvērtējumu par tirgus nepilnībām finansējuma pieejamībā saimnieciskās darbības veicējiem. Ņemot vērā izvērtējuma rezultātus tiks lemts par finanšu instrumentu ieviešanu tālākā ZRP īstenošanas procesā

3. Konkrētais mērķis: Veicināt zvejas jaudas pielāgošanu zvejas iespējām pastāvīgas pārtraukšanas gadījumos un veicināt pietiekamu dzīves līmeni zvejas darbību pagaidu pārtraukšanas gadījumos

Atbalstāmās darbības:

240. **Galīga zvejas darbību pārtraukšana** –mērķis ir Latvijas zvejas flotes sabalansēšana, nodrošinot līdzsvaru starp zvejas flotes segmentu kapacitāti un tiem pieejamiem zivju resursiem, kā arī atbalsta sniegšana zvejniekiem (apkalpes locekļiem), kas, zvejas flotes sabalansēšanas dēļ, zaudē darbu zvejniecībā

241. **Zvejas darbību pagaidu pārtraukšana** – mērķis ir nodrošināt sociāliekonomisko atbalstu zvejniecībā, iestājoties saglabāšanas pasākumiem, kā minēts Regulas (ES) Nr. 1380/2013 7. panta 1. punkta a), b), c), i) un j) apakšpunktā, vai līdzvērtīgiem saglabāšanas pasākumiem, ko pieņemušas reģionālās zivsaimniecības pārvaldības organizācijas, Komisijas pasākumiem nopietnu draudu gadījumā jūras bioloģiskajiem resursiem, kā minēts Regulas (ES) Nr. 1380/2013 12. pantā, dalībvalstu ārkārtas pasākumiem saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1380/2013 13. pantu, ilgtspējīgas zivsaimniecības partnerattiecību nolīguma vai tā protokola piemērošanas pārtraukšanai force majeure iemeslu dēļ vai dabas katastrofu, vides incidentu vai veselības krīžu, ko oficiāli atzinušas attiecīgās dalībvalsts kompetentās iestādes gadījumā.
242. **Galvenās mērķa grupas:** Komersanti zvejniecībā, tajā skaitā, piekrastes zvejniecībā, zvejnieki (apkalpes locekļi)
243. **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** Projektu un pasākumu īstenošanā, kā arī to vadībā tiks nodrošināta informācijas un vides pieejamības, nediskriminācijas pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmes un vienlīdzīgu iespēju vispārējo principu ievērošana.
244. **Mērķteritorija:** Visa Latvijas teritorija.
245. **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** Nav paredzēti ar rezultātu ārpus Latvijas teritorijas.
246. **Finanšu instrumenti:** Neattiecas

4. Konkrētais mērķis: Veicināt efektīvu zivsaimniecības kontroli un izpildi, tostarp cīņu pret NNN zveju, kā arī ticamus datus uz zināšanām balstītu lēmumu pieņemšanai)

Atbalstāmās darbības:

247. **Datu vākšana un apstrāde zivsaimniecības pārvaldības un zinātniskiem mērķiem**- atbalsts bioloģisko, tehnisko, vides un sociāliekonomisko datu vākšanai, pārvaldīšanai un izmantošanai saskaņā ar ES daudzgadu programmu, kā arī Jūras stratēģijas pamatdirektīvas ieviešanas vajadzībām. Iespēja nodrošināt ar kvalitatīviem un apjomīgākiem zivsaimniecības un ūdens dzīvo resursu datiem un zinātniskā padoma jūras dzīvo resursu ilgtspējai.
248. **Kontrole un noteikumu izpilde** - atbalsts zvejas kontroles sistēmas izstrādei un īstenošanai saskaņā ar Regulas (ES) Nr.1380/2013 36.pantu, Regulu (ES) Nr.1224/2009 un Regulu (ES) Nr.1005/2008, tai skaitā ietverot atbalstu zvejas kontroles kapacitātes nodrošināšanai un stiprināšanai, darbības izmaksām, aprīkojumam, apmācībām un starpvalstu sadarbībai, informācijas tehnoloģijām un digitalizācijai (ietverot arī kontroles komponentu iegādi un uzstādīšanu uz zvejas kuģiem), kā arī citām darbībām.

249. **Galvenās mērķa grupas:** Valsts zinātniskais institūts, kas īsteno datu vākšanas programmu izpildi zivsaimniecības jomā. Valsts pārvaldes iestāde, kas zvejniecību regulējošos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā veic zvejas pārbaudi Latvijas Republikas ūdeņos, kā arī kontrolē zivju izkraušanu, pārbauda tirdzniecības un transporta objektus, jebkuras noliktavas un ražošanas telpas. Valsts informācijas sistēmas "Latvijas Zivsaimniecības integrētā kontroles un informācijas sistēma" turētāja – Zemkopības ministrija. Zvejniecības komersanti.
250. **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** Projektu un pasākumu īstenošanā, kā arī to vadībā tiks nodrošināta informācijas un vides pieejamības, nediskriminācijas pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmes un vienlīdzīgu iespēju vispārējo principu ievērošana.
251. **Mērķteritorija:** Visa Latvijas teritorija.
252. **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** Nav paredzēti ar rezultātu ārpus Latvijas teritorijas.
253. **Finanšu instrumenti:** Neattiecas

6.konkrētais mērķis: Ieguldījums ūdens bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu aizsardzībā un atjaunošanā

Atbalstāmās darbības:

254. **Zivju dzīvotņu kvalitātes uzlabošana** - atbalsts zivju sugu, īpaši migrējošo ceļotājzivju resursu saglabāšanai un dzīvotņu uzlabošanai. Ūdens bioloģisko resursu saglabāšanas pasākumu īstenošana.
255. **Aizsargājamo jūras zīdītāju radīto zaudējumu segšana** –mērķis ir segt ekonomiskos zaudējumus, ko piekrastes zvejniecībai rada aizsargājamie jūras zīdītāji, piemēram, roņi.
256. **Integrētā jūrlietu politika** –mērķis ir zināšanu par jūras vides stāvokli uzlabošana.
257. **Galvenās mērķa grupas:** Zinātniskie institūti, valsts pārvaldes iestādes, pašvaldības, biedrības, komersanti piekrastes zvejniecībā.
258. **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** Projektu un pasākumu īstenošanā, kā arī to vadībā tiks nodrošināta informācijas un vides pieejamības, nediskriminācijas pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmes un vienlīdzīgu iespēju vispārējo principu ievērošana.
259. **Mērķteritorija:** Visa Latvijas teritorija.
260. **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** Nav paredzēti ar rezultātu ārpus Latvijas teritorijas.
261. **Finanšu instrumenti:** Neattiecas

2.prioritāte Veicināt ilgtspējīgas akvakultūras darbības, kā arī zvejniecības un akvakultūras produktu pārstrādi un tirdzniecību, veicinot pārtikas nodrošinājumu Savienībā.

1.konkrētais mērķis: Ilgtspējīgu akvakultūras darbību veicināšana, īpaši stiprinot akvakultūras ražošanas konkurētspēju, vienlaikus nodrošinot, ka darbības ilgtermiņā ir videi draudzīgas

Atbalstāmās darbības :

262. **Inovācija akvakultūrā** - inovāciju attīstība un zinātnes un akvakultūras uzņēmumu sadarbības un kooperācijas sekmēšana akvakultūrā inovatīvu risinājumu un metožu ieviešanai. Investīcijas akvakultūrā inovāciju, jaunu produktu, procesu attīstībai, tehnoloģiju ieviešanai, tostarp vides aizsardzības prasību izpildei (neproduktīvās investīcijas). Dziļākas sadarbības veicināšana produktu piegāžu ķēdes ietvaros, starpnozaru kopprojektu īstenošana. Uz jaunajām politikas iniciatīvām (Eiropas Zaļais kurss, īpaši aprītes ekonomika, klimatneitralitāte) pamatprincipos balstītu tehnoloģiju izstrāde un ieviešana ražošanā.
263. **Investīcijas akvakultūrā** - produktīvu investīciju veikšana, augstākas pievienotās vērtības radīšana un audzējamo sugu dažādošana akvakultūrā. Atbalsts investīcijām akvakultūrā tādām ražošanas būvēm, iekārtām, teknikai, aprīkojumam vai informācijas tehnoloģijām, kas sekmē akvakultūras produkcijas ražošanas apjoma kāpumu, ražošanas efektivitātes palielināšanos, audzēto akvakultūras dzīvnieku sugu dažādošanu, dzīvnieku veselības un labturības nodrošināšanu, kā arī to aizsardzību pret savvaļas plēsoņām, produktu kvalitātes uzlabošanu vai vērtības pievienošanu uzņēmumā vai saimniecībā saražotajiem akvakultūras produktiem, nenodarot kaitējumu apkārtējai videi, kā arī nodrošinot ekoloģisko ilgtspēju. Uz jaunajām politikas iniciatīvām - īpaši Eiropas Zaļais kurss, īpaši aprītes ekonomika, klimatneitralitāte, pamatprincipos balstītu tehnoloģiju ieviešana ražošanā.
264. **Zināšanu pārnese** - zināšanu pārnese un labās prakses apmaiņa akvakultūrā, lai veicinātu akvakultūras saimniecību vispārējās veiktspējas un konkurētspējas palielināšanu un to darbības negatīvās ietekmes uz vidi samazināšanu. Pārkvalifikācijas un kvalifikācijas paaugstināšanas iespējas, koncentrējoties uz jauno tehnoloģiju ietilpīgām prasmēm. Teorētisko un praktisko zināšanu apguve un papildināšana akvakultūras jomā esošajiem un jaunajiem darbiniekiem.
265. **Akvakultūra, kas nodrošina vides pakalpojumus** – atbalsts dīķsaimniecībām, kas ievēro paaugstinātas ūdens vides prasības un uzlabo bioloģisko daudzveidību, ekosistēmas un vides ilgtspējas pakalpojumu piedāvājumu, kā arī bioloģiskās akvakultūras attīstībai. Papildus atbalsts dīķsaimniecībām aizsargājamo un nemedījamo putnu un dzīvnieku radīto zaudējumu kompensēšanai.

266. **Galvenās mērķa grupas:** Komersanti, kas nodarbojas ar akvakultūras produktu audzēšanu, kā arī uzsācēji šajā jomā, zemnieku vai zvejnieku saimniecības, zinātniskās institūcijas, izglītības iestādes, biedrības, ražotāju organizācijas.
267. **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** Projektu un pasākumu īstenošanā, kā arī to vadībā tiks nodrošināta informācijas un vides pieejamības, nediskriminācijas pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmes un vienlīdzīgu iespēju vispārējo principu ievērošana.
268. **Mērķteritorija:** Visa Latvijas teritorija.
269. **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** Nav paredzēti ar rezultātu ārpus Latvijas teritorijas.
270. **Finanšu instrumenti:** Nepieciešams veikt detalizētāku izvērtējumu par tirgus nepilnībām finansējuma pieejamībā saimnieciskās darbības veicējiem. Ņemot vērā izvērtējuma rezultātus tiks lemts par finanšu instrumentu ieviešanu tālākā ZRP īstenošanas procesā.

2.konkrētais mērķis: Zvejniecības un akvakultūras produktu mārketinga, kvalitātes un pievienotās vērtības, kā arī šo produktu pārstrādes veicināšana

Atbalstāmās darbības:

271. **Inovācija, pilotprojekti apstrādē** - zivju apstrādes uzņēmumu sadarbības ar zinātni veicināšana inovatīvu ražošanas tehnoloģiju, metožu un procesu radīšanā. Dziļākas sadarbības veicināšana produktu piegāžu ķēdes ietvaros, starpnozaru kopprojektu īstenošana. Uz jaunajām politikas iniciatīvām – īpaši Eiropas Zaļais kurss, aprites ekonomika, klimatneitralitāte, pamatprincipos balstītu tehnoloģiju izstrāde un ieviešana ražošanā.
272. **Investīcijas zvejas un akvakultūras produktu apstrādē** – investīcijas zivju apstrādē produktu un procesu attīstībai, tehnoloģiju ieviešanai, tostarp vides aizsardzības prasību izpildei (neproduktīvās investīcijas), kā arī investīcijas energoresursos un izejvielu efektīvai izmantošanai zivju apstrādē. Atbalsts mājražotājiem un ģimenes uzņēmumiem zivju apstrādes maza apjoma ražotņu veidošanai un attīstīšanai.
273. **Tirdzniecības pasākumi** – tirgus veicināšanas pasākumu īstenošana zivju apstrādē, tostarp produktu noieta tirgu paplašināšana, tirgu pētījumu veikšana. Akvakultūras produkcijas eksporta tirgus attīstība un veicināšana. Atbalsts paredzēts, lai sekmētu eksporta attīstību, kā arī uzņēmumu un produktu sertificēšanu, produkcijas izsekojamību un marķējuma nostiprināšanu.
274. **Atzītu ražotāju organizāciju plānu īstenošana** - pasākuma mērķis ir sniegt atbalstu ražotāju organizāciju ražošanas un tirdzniecības plānu izstrādei un to īstenošanai, stiprinot kooperāciju un sadarbību visos piegādes ķēdes posmos.

275. **Kompensācijas ārkārtas vides, klimata un publiskās veselības gadījumie m** – mērķis ir mazināt riskus uzņēmumiem ārkārtas situācijās zaudējot ieņēmumus vai sedzot radušās papildus izmaksas, kā arī kompensējot atzītām ražotāju organizācijām un ražotāju organizāciju apvienībām, kuras uzglabā Regulas (ES) Nr. 1379/2013 II pielikumā uzskaitītos zvejniecības produktus, ar nosacījumu, ka šos produktus uzglabā saskaņā ar minētās regulas 30. un 31. pantu.
276. **Galvenās mērķa grupas:** Komersanti un mājražotāji, kas veic zvejas un akvakultūras produktu apstrādi, kā arī uzsācēji šajā jomā, zinātniskās institūcijas, zvejas produktu ražotāju organizācijas, tiešās pārvaldes iestādes, biedrības, zemnieku vai zvejnieku saimniecības.
277. **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** Projektu un pasākumu īstenošanā, kā arī to vadībā tiks nodrošināta informācijas un vides pieejamības, nediskriminācijas pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmes un vienlīdzīgu iespēju vispārējo principu ievērošana.
278. **Mērķteritorija:** Visa Latvijas teritorija.
279. **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** Nav paredzēti ar rezultātu ārpus Latvijas teritorijas.
280. **Finanšu instrumenti:** Nepieciešams veikt detalizētāku izvērtējumu par tirgus nepilnībām finansējuma pieejamībā saimnieciskās darbības veicējiem. Ņemot vērā izvērtējuma rezultātus tiks lemts par finanšu instrumentu ieviešanu tālākā ZRP īstenošanas procesā.

3.prioritāte. Veicināt ilgtspējīgu zilo ekonomiku piekrastes, salu un iekšzemes teritorijās un veicināt zvejniecības un akvakultūras kopienu attīstību

Konkrētais mērķis: Veicināt ilgtspējīgu zilo ekonomiku piekrastes, salu un iekšzemes teritorijās un veicināt ilgtspējīgu zvejniecības un akvakultūras kopienu attīstību

Atbalstāmās darbības.

281. **Atbalsts SVVA stratēģiju sagatavošanai** vietējās iniciatīvas pasākumu īstenošanai zivsaimniecībai nozīmīgās teritorijās Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastē, kur atrodas vairākums zivsaimniecības uzņēmumu un zivsaimniecībā nodarbināto.
282. **SVVA stratēģiju īstenošana** - pievienotās vērtības radīšanai piekrastē ražotiem zivsaimniecības produktiem un ar to saistītiem pakalpojumiem, ekonomiskās aktivitātes veicināšanai, darbību dažādošanai piekrastes uzņēmējdarbībā, vides pakalpojumu attīstības sekmēšanai un izmantošanai, klimata pārmaiņu seku un ietekmes mazināšanai, kultūrvēsturiskā mantojuma izmantošanas veicināšanai, jauniešu aktīvākai piesaistei piekrastes teritoriju attīstības veicināšanā, ekonomiskās aktivitātes sezonālātes problēmu mazināšanai, kopīgu VRG starpvalstu un starpteritoriālu sadarbības projektu īstenošanai, ar mērķi attīstīt

piekrastes teritorijas kā pievilcīgu pastāvīgu dzīves vietu, digitalizācijas veicināšanai visās Zilās ekonomikas jomās, kā arī bioekonomikas un aprites ekonomikas pamatprincipu īstenošanai.

283. **Vietējo rīcības grupu administrēšanas pasākumi** – atbalsts VRG darbības nodrošināšanai, tajā skaitā teritorijas aktivizēšanai un publicitātes pasākumiem.
284. **Galvenās mērķa grupas:** vietējās rīcības grupas, komersanti, saimnieciskās darbības uzsācēji, nevalstiskās organizācijas, biedrības, pašvaldības, ostu pārvaldes.
285. **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** Projektu un pasākumu īstenošanā, kā arī to vadībā tiks nodrošināta informācijas un vides pieejamības, nediskriminācijas pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmes un vienlīdzīgu iespēju vispārējo principu ievērošana.
286. **Mērķteritorijas:** Latvijas piekrastes teritorija – novadu pagasti vai novadi, ja novadam nav teritoriālā iedalījuma, valstpilsētas (izņemot Rīgu) un novadu pilsētas, kas robežojas ar Baltijas jūru vai Rīgas jūras līci.
287. **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** Mērķa ietvaros paredzēts atbalsts vietējo rīcības grupu starpvalstu sadarbības pasākumiem.
288. **Finanšu instrumenti:** Nepieciešams veikt detalizētāku izvērtējumu par tirgus nepilnībām finansējuma pieejamībā saimnieciskās darbības veicējiem. Ņemot vērā izvērtējuma rezultātus tiks lemts par finanšu instrumentu ieviešanu tālākā ZRP īstenošanas procesā.

Rādītāji						
Iznākuma rādītāji (<i>output</i>)						
Prioritāte	Konkrētais mērķis	ID	Indikators	Mērvienība	Starpposma rādītājs (2024)	Mērķrādītājs (2029)
1. Veicināt ilgtspējīgu zivsaimniecību un ūdens bioloģis ko resursu saglabāšanu	1. Ekonomiski, sociāli un ekoloģiski ilgtspējīgu zvejas darbību stiprināšana		Projektu skaits	skaits	10	130
	3. Veicināt zvejas jaudas pielāgošanu zvejas iespējām pastāvīgas pārtraukšanas gadījumos un veicināt pietiekamu dzīves līmeni zvejas darbību pagaidu pārtraukšanas gadījumos		Projektu skaits	skaits	0	98
	4. Veicināt efektīvu zivsaimniecības kontroli un		Projektu skaits	skaits	3	27

	izpildi, kā arī ticamus datus uz zināšanām balstītu lēmumu pieņemšanai					
	4. Veicināt efektīvu zivsaimniecības kontroli un izpildi, tostarp cīņu pret NNN zveju, kā arī ticamus datus uz zināšanām balstītu lēmumu pieņemšanai		Projektu skaits	skaits	60	360
2. Veicināt ilgtspējīgas akvakultūras aktivitātes un zvejas un akvakultūras produktu pārstrādi un tirdzniecību	1. Ilgtspējīgu akvakultūras darbību veicināšana, īpaši stiprinot akvakultūras ražošanas konkurētspēju, vienlaikus nodrošinot, ka darbības ilgtermiņā ir videi draudzīgas		Projektu skaits	skaits	10	250
	2. Zvejniecības un akvakultūras produktu mārketinga, kvalitātes un pievienotās vērtības, kā arī šo produktu pārstrādes veicināšana		Projektu skaits	skaits	10	96
3. Nodrošināt ilgtspējīgas zilās ekonomikas izaugsmi un sekmēt zvejniecības un akvakultūras kopienu attīstību piekrastē un iekšzemē	Veicināt ilgtspējīgu zilo ekonomiku piekrastes, salu un iekšzemes teritorijās un veicināt ilgtspējīgu zvejniecības un akvakultūras kopienu attīstību		Projektu skaits	skaits	30	310

Prioritāte	Konkrētais mērķis	ID	Indikators	Mērvienība	Bāzes vai references vērtība	References gads	Mērķvērtība (2029)	Datu avots	Komentāri
1. Veicināt ilgtspējīgu zivsaimniecību un ūdens bioloģisko resursu saglabāšanu	1. Ekonomiski, sociāli un ekoloģiski ilgtspējīgu zvejas darbību stiprināšana	R17	Vienības, kas uzlabo resursu efektivitāti ražošanā un/vai pārstrādē	Vienību skaits	0	2021	50	LAD IS	
	3. Veicināt zvejas jaudas pielāgošanu zvejas iespējām pastāvīgas pārtraukšanas gadījumos un veicināt pietiekamu dzīves līmeni zvejas darbību pagaidu pārtraukšanas gadījumos	RI5	Izņemto kuģu jauda	kW, GT	0	2021	x	LAD IS	Tiks noteikts saskaņā ar attiecīgu zvejas flotes gada ziņojumu
	4. Veicināt efektīvu zivsaimniecības kontroli un izpildi, kā arī ticamus datus uz zināšanām balstītu lēmumu pieņemšanai	RI19	Darbības pārvaldības kapacitātes uzlabošanai	Darbību skaits	0	2021	20	LAD IS	
	6. Ieguldījums ūdens bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu aizsardzībā un atjaunošanā	R10	Darbības, kas veicina labu vides stāvokli, tostarp dabas atjaunošanu, saglabāšanu, ekosistēmu aizsardzību, bioloģisko	Darbību skaits	0	2021	360	LAD IS	

			daudzveidību, zivju veselību un labklājību						
2. Veicināt ilgtspējīgas akvakultūras aktivitātes un zvejas un akvakultūras produktu pārstrādi un tirdzniecību	1. Ilgtspējīgu akvakultūras darbību veicināšana, īpaši stiprinot akvakultūras ražošanas konkurētspēju, vienlaikus nodrošinot, ka darbības ilgtermiņā ir videi draudzīgas	RI1 RI9	Jauna ražošanas jauda Teritorija, uz kuru attiecas labu vides stāvokli veicinošas darbības, bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu aizsardzībai, saglabāšanai un atjaunošanai	Tonnas gadā Hektāri	0 0	2021 2021	500 3900	LAD IS LAD IS	
	2. Zvejniecības un akvakultūras produktu mārketinga, kvalitātes un pievienotās vērtības, kā arī šo produktu pārstrādes veicināšana	RI17	Vienības, kas uzlabo resursu efektivitāti ražošanā un/vai pārstrādē	Vienību skaits	0	2021	40	LAD IS	
3. Nodrošināt ilgtspējīgas zilās ekonomikas izaugsmi un sekmēt zvejniecības un akvakultūras	Veicināt ilgtspējīgu zilo ekonomiku piekrastes, salu un iekšzemes teritorijās un veicināt ilgtspējīgu zvejniecības un akvakultūras kopienu attīstību	RI6	Izveidotās darbavietas	Personu skaits	0	2021	60	LAD IS	

kopien attīstību piekrastē un iekšzemē									
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2.2. Informācija par dalījumu par intervences kategorijām prioritātes līmenī

2.1.bis Indikatīvais programmas resursu sadalījums pa intervences veidiem

Prioritātes Nr.	Konkrētais mērķis	Intervences veids	Kods	Summa EUR
1.	1. Ekonomiski, sociāli un ekoloģiski ilgtspējīgu zvejas darbību stiprināšana	Veicināt apstākļus ekonomiski ilgtspējīgam, konkurētspējīgam un pievilcīgam zvejniecības, akvakultūras un apstrādes sektoram	2	17 988 555
1.	3. Veicināt zvejas jaudas pielāgošanu zvejas iespējām pastāvīgas pārtraukšanas gadījumos un veicināt pietiekamu dzīves līmeni zvejas darbību pagaidu pārtraukšanas gadījumos	Zvejas darbību pagaidu pārtraukšana	4	1 400 000
		Galīga zvejas darbību pārtraukšana	5	2 100 000
1.	4. Veicināt efektīvu zivsaimniecības kontroli un izpildi, kā arī ticamus datus uz zināšanām balstītu lēmumu pieņemšanai	Kontrole un izpilde	10	8 952 580
		Datu vākšana, analīze un zināšanu par jūru veicināšana	11	11 278 960
1.	6. Ieguldījums ūdens bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu aizsardzībā un atjaunošanā	Negatīvās ietekmes mazināšana un/vai pozitīvas ietekmes uz vidi veicināšana un laba vides stāvokļa uzlabošana	1	4 900 000
2.	1. Ilgtspējīgu akvakultūras darbību veicināšana, īpaši stiprinot akvakultūras ražošanas konkurētspēju, vienlaikus nodrošinot, ka darbības ilgtermiņā ir videi draudzīgas	Negatīvās ietekmes mazināšana un/vai pozitīvas ietekmes uz vidi veicināšana un laba vides stāvokļa uzlabošana	1	7 700 000

		Veicināt apstākļus ekonomiski ilgtspējīgam, konkurētspējīgam un pievilcīgam akvakultūras un apstrādes sektoram	2	15 820 000
2.	2. Zvejniecības un akvakultūras produktu mārketinga, kvalitātes un pievienotās vērtības, kā arī šo produktu pārstrādes veicināšana	Veicināt apstākļus ekonomiski ilgtspējīgam, konkurētspējīgam un pievilcīgam akvakultūras un apstrādes sektoram	2	25 060 000
2.		Kompensācijas ārkārtas vides, klimata un publiskās veselības gadījumiem	7	1 750 000
3.	Veicināt ilgtspējīgu zilo ekonomiku piekrastes, salu un iekšzemes teritorijās un veicināt ilgtspējīgu zvejniecības un akvakultūras kopienu attīstību	SVVA sagatavošanās atbalsts	13	84 000
		SVVA stratēģiju īstenošana	14	28 000 000
		SVVA darbības izmaksas un aktivizēšana	15	1 750 000
	Tehniskā palīdzība (6%)	Tehniskā palīdzība	16	8 092 601

3. Finanšu plāns

3.1. Finanšu sadalījums pa gadiem

Fonds	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Kopā
EJZF	16 498 239	22 035 996	21 165 707	20 266 995	17 974 015	18 323 805	18 611 939	134 876 696

3.2. Kopējā finanšu apropriācija pa fondiem un nacionālais līdzfinansējums

11. tabula. Kopējās finanšu apropriācijas un nacionālais līdzfinansējums (ja TP izmanto vienoto likmi)							
Prioritāte	Konkrētais mērķis		Savienības ieguldījums			Kopā	

		Savienības ieguldījuma aprēķina pamats	Savienības ieguldījums bez TP saskaņā ar KNR (30(5))	Savienības ieguldījums ar TP saskaņā ar KNR 30(5)	Nacionālā līdzfinansējuma ieguldījums		Līdzfinan sējuma likme
1.prioritāte	1. Ekonomiski, sociāli un ekoloģiski ilgtspējīgu zvejas darbību stiprināšana	publisks	17 988 555	19 136 761	8 201 469	27 338 230	70%
	3. Veicināt zvejas jaudas pielāgošanu zvejas iespējām pastāvīgas pārtraukšanas gadījumos un veicināt pietiekamu dzīves līmeni zvejas darbību pagaidu pārtraukšanas gadījumos	publisks	3 500 000	3 723 404	1 595 745	5 319 149	70%
	4. Veicināt efektīvu zivsaimniecības kontroli un izpildi, tostarp cīņu pret NNN zveju, kā arī ticamus datus uz zināšanām balstītu lēmumu pieņemšanai	publisks	20 231 540	21 522 915	9 224 106	30 747 021	70%
	6. Ieguldījums ūdens bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu aizsardzībā un atjaunošanā	publisks	4 900 000	5 212 766	2 234 043	7 446 809	70%
2.prioritāte	1. Ilgtspējīgu akvakultūras darbību veicināšana, īpaši stiprinot akvakultūras ražošanas konkurētspēju, vienlaikus nodrošinot, ka darbības ilgtermiņā ir videi draudzīgas	publisks	23 520 000	25 021 276	10 723 404	35 744 680	70%
	2. Zvejniecības un akvakultūras produktu mārketinga, kvalitātes un pievienotās vērtības, kā arī šo produktu pārstrādes veicināšana	publisks	26 810 000	28 521 276	12 223 404	40 744 680	70%
3.prioritāte	Veicināt ilgtspējīgu zilo ekonomiku piekrastes, salu un iekšzemes	publisks	29 834 000	31 738 298	13 602 128	45 340 426	70%

teritorijās un veicināt ilgtspējīgu zvejniecības un akvakultūras kopienų attīstību						
--	--	--	--	--	--	--

4. Ieguldījumu priekšnosacījumi

Veicinošais nosacījums	Veicinošā nosacījuma izpilde	Kritērijs	Kritērija izpilde	Atsauce uz pamatojošo dokumentu	Pamatojums
Efektīvi publiskā iepirkuma tirgus uzraudzības mehānismi	Jā	Ir izveidoti uzraudzības mehānismi, kas aptver visas procedūras saskaņā ar valsts tiesību aktiem publiskā iepirkuma jomā un ietver: 1.Kārtību, kas nodrošina efektīvu, uzticamu datu un rādītāju ziņošanu atbilstoši Direktīvas 2014/24/ES 83. un 84. pantam un Direktīvas 2014/25/ES 99. un 100. pantam.	Jā	<ul style="list-style-type: none"> • PIL (01.03.2017.), • SPSIL (01.04.2017.), • MK 28.02.2017. noteikumi Nr.107 “Iepirkumu procedūru un metu konkursu norises kārtība”, • MK 28.03.2017. noteikumi Nr.187 “Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu procedūru un metu konkursu norises kārtība”, • MK 28.02.2017. noteikumi Nr.103 “Publisko iepirkumu paziņojumi un to sagatavošanas kārtība”, • MK 28.03.2017. noteikumi Nr.182 “Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu paziņojumi un to sagatavošanas kārtība” 	Publisko iepirkumu atbilstoši PIL un SPSIL noteikumiem, uzraudzības funkcijas nodrošina IUB. PIL 29.pants, SPSIL 38.pants nosaka paziņojuma par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu sagatavošanas pienākumu pasūtītājiem un SPS. MK noteikumi Nr.103, MK noteikumi Nr.182 nosaka šī paziņojumu saturu un sagatavošanas kārtību. Saskaņā ar PIL 34.panta otro daļu, SPSIL 40.panta otro daļu šo paziņojumu pasūtītājs vai SPS ieniedz IUB Publikāciju vadības sistēmā, un IUB triju darbdienu laikā pēc tā saņemšanas pārbauda tā satura atbilstību PIL vai SPSIL prasībām un publicē to IUB tīmekļvietnē vai nosūta paziņojumu ES Publikāciju birojam publicēšanai ES Oficiālajā Vēstnesī. PIL 40.panta otrā daļa, SPSIL 45.panta otrā daļa nosaka, ka attiecīgi pasūtītājs un SPS pēc lēmuma par iepirkuma procedūras rezultātiem pieņemšanas pircēja profilā sagatavo un publicē iepirkuma procedūras ziņojumu. MK noteikumos Nr.107, MK Noteikumos Nr.187 ir noteikts minētā ziņojuma saturs attiecībā uz katru iepirkuma procedūras veidu.
		2.Uzkrātajiem datiem un rādītājiem jāietver vismaz šādi elementi: a) Konkurences kvalitāti un intensitāti: konkursa uzvarētāju pretendentu nosaukumi, sākotnējo pretendentu skaits, gadījumos,	Jā	<ul style="list-style-type: none"> • MK 28.02.2017. noteikumi Nr. 103 “Publisko iepirkumu paziņojumi un to sagatavošanas kārtība” • MK 28.03.2017. noteikumi Nr.182 “Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu paziņojumi un to sagatavošanas kārtība” 	MK noteikumu Nr. 107 un MK noteikumu Nr. 187 noteic iepirkuma procedūras ziņojuma saturā iekļaut informāciju par pretendentu vai pretendentiem, kuriem ir piešķirtas iepirkuma līguma slēgšanas tiesības, un informāciju par piegādātājiem, kuri ir iesnieguši piedāvājumus un to piedāvātās cenas. MK noteikumu Nr. 103 4. pielikums “Paziņojums par līguma slēgšanas tiesību

		<p>kad no nacionālām IS var iegūt šādu informāciju;</p> <p>b) Informāciju par līgumcenu un mazo un vidējo uzņēmēju kā tiešo pretendentu dalību, gadījumos, kad no nacionālām IS var iegūt šādu informāciju</p>		<ul style="list-style-type: none"> • MK 28.02.2017. noteikumi Nr.107 "Iepirkumu procedūru un metu konkursu norises kārtība", • MK 28.03.2017. noteikumi Nr.187 "Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība". 	<p>piešķiršanu" un MK noteikumu Nr. 182 10. pielikums "Paziņojums par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu (sabiedriskie pakalpojumi)" paziņojumu saturos ir iestrādāta pozīcija, kurā jānorāda informācija par uzvarējušo pretendentu, līgumcenu, kā arī informācija par iesniegto piedāvājumu skaitu.</p> <p>MK noteikumu Nr. 103 un MK noteikumu Nr. 182 paziņojumu saturā ir paredzēts sniegt informāciju par saņemto MVU piedāvājumu skaitu.</p>
		<p>3. Pasākumi, kas nodrošina kompetento valsts iestāžu veikto datu uzraudzību un analīzi saskaņā ar Direktīvas 2014/24 / ES 83. panta 2. punktu un Direktīvas 2014/25 / ES 99. panta 2. punktu.</p>	Jā	<ul style="list-style-type: none"> • <u>PIL</u> (01.03.2017.), • <u>SPSIL</u> (01.04.2017.) 	<p>PIL VIII, IX, XIV un SPSIL XI, XII, XVIII nodaļās noteiktas IUB funkcijas attiecībā uz iepirkuma procedūru uzraudzīšanu, iesniegumu izskatīšanu par iepirkuma procedūru pārkāpumiem, kā arī noteikti administratīvie pārkāpumi publisko iepirkumu un sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu jomā un IUB funkcijas un kompetence attiecībā uz administratīvo pārkāpumu lietu izskatīšanu un sodu piemērošanu.</p>
		<p>4. Veiktie pasākumi, lai analīzes rezultātus padarītu pieejamus sabiedrībai saskaņā ar Direktīvas 2003/83/EK 83. Panta 3. Punktu 6180/21 ADD 1 AFG / MP / sh 37 PIELIKUMS ECOMP.2 LV 2014/24 / ES un Direktīvas 2014/25 / ES 99. panta 3. punktu.</p>	Jā	<ul style="list-style-type: none"> • PIL (01.03.2017.), • 2) SPSIL (01.04.2017.) 	<p>PIL 66. panta pirmās daļas 2. punktā noteiktās funkcijas ietvaros IUB atbilstoši PIL 68. panta sestajai daļai vienas darbdienu laikā pēc tam, kad saņemts iesniegums par iepirkuma procedūras pārkāpumiem, ievieto ziņas par to savā tīmekļvietnē, norādot iesnieguma iesniedzēju, pasūtītāju un iepirkuma procedūru, kuras likumību apstrīd iesnieguma iesniedzējs, un atbilstoši PIL 71.panta septītajai daļai ievieto pieņemto lēmumu IUB tīmekļvietnē, tādējādi gan sākotnējo informāciju, gan rezultātus padarot pieejamus ikvienam. Analōģisks regulējums iekļauts arī SPSIL 72. panta sestajā daļā un SPSIL 75. panta septītajā daļā. IUB kopsavilkuma veidā sniedz informāciju iekļaušanai pārraudzības ziņojumā.</p>
		<p>5. Pasākumi, lai nodrošinātu, ka visa informācija, kas norāda uz iespējamām cenu noteikšanas situācijām, tiek paziņota kompetentajām valsts iestādēm saskaņā ar Direktīvas 2014/24/ES 83. panta 2. punktu un Direktīvas 2014/25/ES 99. panta 2. punktu.</p>	Jā	<ul style="list-style-type: none"> • PIL (01.03.2017.), • 2) SPSIL (01.04.2017.) 	<p>PIL VIII, IX, XIV un SPSIL XI, XII, XVIII nodaļās paredzētas IUB funkcijas attiecībā uz iepirkuma procedūru uzraudzīšanu, iesniegumu izskatīšanu par iepirkuma procedūru pārkāpumiem, kā arī noteikti administratīvie pārkāpumi publisko iepirkumu un sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu jomā un IUB funkcijas un kompetence attiecībā uz administratīvo pārkāpumu lietu izskatīšanu un sodu piemērošanu.</p>

Rīki un instrumenti valsts atbalsta noteikumu efektīvai piemērošanai	Jā	Vadošajai iestādei ir mehānismi un spējas, lai pārliecinātos par valsts atbalsta noteikumu ievērošanu, izmantojot: 1.informāciju par uzņēmumiem, kuri nonākuši grūtībās (GNU) un pret kuriem piemēro atgūšanas prasības.	Jā	<ul style="list-style-type: none"> • Attiecīgā pasākuma MK noteikumi • ZM reglaments • MK 30.04.2019. noteikumi Nr.187 "Zemkopības ministrijas nolikums" 	Katrā atbalsta programmā, kur tas attiecināms, tiek ietverti nosacījumi par atbalsta pretendenta atbilstību prasībām, t.sk. aizliegums piešķirt atbalstu pretendentam, kurš ir grūtībās nonācis uzņēmums (GNU). Atbalsta pretendentam jāiesniedz apliecinājums, ka tas nav GNU. Atbalsta sniedzējs pārliecinās, ka atbalsts netiks piešķirts GNU, pārbaudot šādos veidos: maksātspējas reģistrā, uzņēmuma reģistrā, kā arī var pieprasīt gada pārskatus. Atbilstoši KAKL FM un ZM ir nacionālās kontroles institūcijas komercdarbības atbalsta kontroles jomā, tās veic plānoto atbalsta pasākumu sākotnējo izvērtēšanu un nodrošina arī procesuālo normu ievērošanu. Latvijā ir tikai nacionāla līmeņa komercdarbības atbalsta kontroles institūcijas. Atbilstoši KAKL atbalsta sniedzējiem ir pienākums tām iesniegt plānotos atbalsta pasākumus sākotnējai izvērtēšanai.
		2.pieklūvi tādām ekspertu konsultācijām un vadlīnijām valsts atbalsta jautājumos, ko nodrošina vietēja vai valsts līmeņa ekspertu centrs.	Jā	<ul style="list-style-type: none"> • Komercdarbības atbalsta kontroles likums (KAKL) • ZM reglaments • MK 30.04.2019. noteikumi Nr.187 "Zemkopības ministrijas nolikums" 	ZM eksperti pēc nepieciešamības sagatavo skaidrojošus materiālus vai sniedz konsultācijas par dažādiem valsts atbalsta jautājumiem.
ES Pamattiesību hartas efektīva piemērošana un īstenošana	Jā	Vadošā iestāde nodrošina: 1.Mehānismus un kapacitāti, kas nodrošina atbilstību ES Pamattiesību hartai;	Jā	<ul style="list-style-type: none"> • Satversme; • Ministru kabineta 2009.gada 7.apriļa noteikumi Nr.300 "Ministru kabineta kārtības rullis"; • Ministru kabineta 2009.gada 15.decembra instrukcija Nr.19 "Tiesību akta projekta sākotnējās ietekmes izvērtēšanas kārtība". 	
		2.Ziņošanas kārtību uzraudzības komitejai par attiecīgajām lietām saistībā ar ES Pamattiesību hartas ievērošanu	Jā	Vadošās iestādes reglaments	
ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām (UNCRPD)	Nē	Ir sagatavots valsts regulējums ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām īstenošanai, tostarp: 1. Mērķi ar izmērāmiem sasniežamiem rezultātiem,		<ul style="list-style-type: none"> • Plāns ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām īstenošanai Latvijā 2021.–2023.gadam; • Invaliditātes informatīvās sistēmas noteikumi (apstiprināti 2019.gada 20.augusta MK noteikumi Nr.381) 	1. un 2.apakškritērija īstenošana tiks veikta atbilstoši Plānā ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām īstenošanai Latvijā 2021.– 2023.gadam noteiktajam. LM 2021.gada sākumā izstrādā politikas plānošanas dokumentu invaliditātes politikas attīstībai Plāns

<p>Īstenošana un piemērošana atbilstoši Padomes Lēmumam 2010/48/EK</p>		<p>datu vākšanas un uzraudzības mehānisms;</p>			<p>invaliditātes politikas pilnveidošanai un attīstībai 2021.-2023.gadam (nosaukums, iespējams, vēl var tikt precizēts) (turpmāk – Plāns), kas tostarp paredz ANO Konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām noteikto principu pakāpenisku ieviešanu. Plāns paredz dažādus pasākumus invaliditātes noteikšanas sistēmas pilnveidošanai, personu ar invaliditāti nodarbinātības veicināšanai, atbalsta pasākumus invaliditātes seku mazināšanai (gan finansiālo, gan pakalpojumu) pilnveidošanu, pasākumus vides pieejamības veicināšanai un stereotipu mazināšanai, kā arī pasākumus starpnozaru līmenī vienlīdzīgu iespēju stiprināšanai. Plānu paredzēts apstiprināt 2021.gada 1.pusgadā.</p> <p>1. un 2.apakškritērija īstenošana tiek veikta atbilstoši MK noteikumos Nr.381 “Invaliditātes informatīvās sistēmas noteikumi” noteiktajam. Invaliditātes informatīvās sistēmas mērķis ir nodrošināt personu ar prognozējamu invaliditāti un personu ar invaliditāti uzskaiti, kas nepieciešama sociālās drošības sistēmas maksājumu un citu valsts noteikto atvieglojumu piešķiršanai, palīdzības sniegšanai personām ar invaliditāti, invaliditātes riska un invaliditātes seku mazināšanai, kā arī veidot statistiku, lai plānotu, izstrādātu un novērtētu valsts politiku invaliditātes jomā un nodrošinātu citu Veselības un darbaspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas funkciju izpildi.</p>
		<p>2.Kārtība, kas nodrošina, ka pieejamības politika, tiesību akti un standarti ir pienācīgi atspoguļoti programmu sagatavošanā un īstenošanā.</p>	<p>Nē</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Plāns ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām īstenošanai Latvijā 2021.–2023.gadam (Labklājības ministrija; • Invaliditātes informatīvās sistēmas noteikumi (apstiprināti 2019.gada 20.augusta MK noteikumi Nr.381) 	
		<p>2.a Ziņojumu sniegšanas kārtība uzraudzības komitejai par fondu atbalstīto darbību neatbilstību ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām un sūdzības par ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām pārkāpumiem, kas iesniegtas saskaņā ar pasākumiem, kuri veikti saskaņā ar KNR 63. panta 6. punktu.</p>	<p>Nē</p>	<ul style="list-style-type: none"> • EJZAF 2021-2027.gada plānošanas perioda normatīvais regulējums; • Saskaņā ar 2010.gada 17.februāra likumu “Par Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām” konvencijas ieviešanu koordinē LM, bet tās īstenošanu pārrauga Tiesībsarga birojs, tostarp izskata sūdzības par ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām pārkāpumiem. 	<p>Ziņojumu sniegšanas kārtība uzraudzības komitejai par fondu atbalstīto darbību neatbilstību ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām un sūdzības par ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām pārkāpumiem tiks izstrādāta vienlaikus ar EJZAF 2021-2027 normatīvo regulējumu, tostarp kārtība tiks ietverta LM kā par horizontālā principa “Vienlīdzība, iekļaušana un nediskriminācija” koordinējošās institūcijas horizontālā principa ieviešanas metodloģijā.</p>

5. Programmā iesaistītās iestādes

Programmas iestāde	Institūcijas nosaukums	Kontaktpersona	e-pasts
Vadošā iestāde	Zemkopības ministrija, Valsts sekretāra vietniece	Pārslā Rigonda Krieviņa	ParslaRigonda.Krievina@zm.gov.lv
Revīzijas iestāde	Zemkopības ministrijas Audīta departaments, direktore	Agnese Civjane	Agnese.Civjane@zm.gov.lv
Struktūra, kas saņem maksājumus no Komisijas (<i>Body which receives payments from the Commission</i>)	Valsts kase, Norēķinu departamenta Uzskaites un kontroles daļas vadītāja vietniece	Baiba Svīķe	Baiba.Svike@kase.gov.lv
Kurattiecināms, struktūra vai struktūras, kas saņem maksājumus no Komisijas, ja TP ievieš saskaņā ar Art. 30(5)	Valsts kase, Norēķinu departamenta Uzskaites un kontroles daļas vadītāja vietniece	Baiba Svīķe	Baiba.Svike@kase.gov.lv
Grāmatvedības funkcija, gadījumā, ja šo funkciju uztic struktūrai, kas nav Vadošā iestāde	Lauku atbalsta dienests, direktors	Ģirts Krūmiņš	Girts.Krumins@lad.gov.lv

6. Partnerība

Atbilstoši Eiropas Savienības tiesību aktos noteiktajām prasībām, Zemkopības ministrija nodrošina partnerības principa ievērošanu gan programmas sagatavošanas, gan īstenošanas, kā arī tās uzraudzības laikā.

Zemkopības ministrija programmas sagatavošanas procesā konsultējusies ar Eiropas Komisiju un sadarbības partneriem citās valsts pārvaldes institūcijās, kā arī ar ekonomiskajiem, sociālajiem un vides partneriem un potenciālajiem atbalsta izmantotājiem.

Programma sagatavota, pamatojoties uz situācijas analīzi, kuru Zemkopības ministrija veikusi, sadarbībā ar Agrolesursu un ekonomikas institūtu un aktīvi iesaistot sociālos partnerus. Partneru iesaiste nodrošināta sadarbībā ar Valsts Zivsaimniecības sadarbības tīklu (VZST), rīkojot vairākas diskusiju grupas par katru no zivsaimniecības sektoriem - zvejniecība, akvakultūra, zvejas un akvakultūras produktu apstrāde, - atsevišķi diskutējot arī par sabiedrības virzītas vietējās attīstības īstenošanu zivsaimniecībai nozīmīgajās teritorijās. Konsultāciju procesa rezultāti tika ņemti par pamatu programmas izstrādāšanā, t.sk. nosakot atbalstāmās darbības un sasniedzamos mērķus.

Lai nodrošinātu sadarbības partneru pārstāvību un iesaisti EJZF atbalsta plānošanā, tiek izmantota 2014.-2020. gadam izveidotā EJZF darbības programmas Uzraudzības komiteja. Pēc darbības programmas 2021.-2027. gadam apstiprināšanas tiks izveidota Uzraudzības komiteja jaunajam plānošanas periodam uz līdzšinējās Uzraudzības komitejas bāzes, pēc nepieciešamības atbilstoši Eiropas Savienības tiesību aktu prasībām veicot izmaiņas tās sastāvā.

Uzraudzības komitejā iekļauti pārstāvji no vadošās iestādes, starpniek institūcijas, plānošanas reģioniem, Latvijas Pašvaldību savienības, zivsaimniecības nevalstiskajām organizācijām, vides nevalstiskajām organizācijām, institūcijām, kas tieši saistītas ar programmas ieviešanu un citiem sociālajiem un ekonomiskajiem partneriem un valsts pārvaldes institūcijām (tajā skaitā, no institūcijām, kuru kompetencē ir zvejas kontrole, datu vākšana un integrētās jūrlietu pārvaldes aspekti), kuru kompetences jomas saistītas ar programmas ieviešanu, kā arī sociālās iekļaušanas, dzimumu līdztiesības un nediskriminācijas veicināšanas jautājumiem.

Ievērojot plašo partneru pārstāvību, kā arī Uzraudzības komitejai noteiktos pienākumus, tiek nodrošināta partnerības principa ievērošana visā programmas īstenošanas un uzraudzības laikā.

Programmas īstenošanas un uzraudzības laikā minētajiem partneriem ir nozīmīga loma:

- atbilstoši savai kompetencei iesaistīties un sekmēt programmas mērķu sasniegšanu;
- atšķirīgu mērķa grupu interešu pārstāvniecībā lēmumu pieņemšanas procesā;
- palīdzēt uzlabot programmas īstenošanu, t.sk. sniedzot priekšlikumus tās īstenošanas vienkāršošanai;
- programmas komunikācijas un pamanāmības darbību īstenošanā u.c.

Lai nodrošinātu partnerības principa caurskatāmību, visi Uzraudzības komitejas dokumenti ir publiski pieejami Zemkopības ministrijas tīmekļa vietnē.

Veicot programmas īstenošanas novērtēšanu, Zemkopības ministrija informēs partnerus un plašāku sabiedrību par programmas īstenošanas gaitu, kā arī faktiski sasniegtajiem rezultātiem tās īstenošanas procesam noslēdzoties. Novērtējumi, kas veikti saistībā ar programmas īstenošanu, tiek publiskoti ārējo novērtētāju tīmekļa vietnē un to rezultāti tiek skaidroti arī Uzraudzības komitejā.

Dažādu ar zivsaimniecības politiku saistītu jautājumu risināšanai ir izveidota Zivsaimniecības konsultatīvā padome, kas ir konsultatīva un koordinējoša institūcija, kuras darbības mērķis ir iesaistīt valsts institūcijas, kā arī zivsaimniecības nozares nevalstiskās un profesionālās organizācijas zivsaimniecības politikas veidošanā un īstenošanā. Konsultatīvās padomes priekšsēdētājs ir zemkopības ministrs un tās sastāvu un darbības principus noteicis Ministru kabinets, izdodot Zivsaimniecības konsultatīvās padomes nolikumu.

Tāpat, lai nodrošinātu partnerības principu ievērošanu, minētie partneri atbilstoši to kompetences jomai tiek iesaistīti ar programmas īstenošanu saistīto nacionālo tiesību aktu izstrādes un apstiprināšanas gaitā. Ministru kabineta noteikumi, kas tiks izstrādāti programmas pasākumu īstenošanas nolūkā, pirms to

apstiprināšanas Ministru kabinetā, tiks saskaņoti ar attiecīgajiem partneriem, kā to paredz Latvijas Republikā noteiktā Ministru kabinetā izskatāmo normatīvo aktu projektu iesniegšanas, virzības un izskatīšanas kārtība.

Partnerības principa nodrošināšanai programmas komunikācijas un pamanāmības aktivitāšu ietvaros (t.sk., izmantojot Valsts Zivsaimniecības sadarbības tīkla īstenotās aktivitātes) tiks nodrošināta visu iesaistīto partneru, kā arī plašākas sabiedrības informēšana un iesaiste dažādu komunikācijas darbību īstenošanā visā programmas īstenošanas un uzraudzības laikā.

7. Publicitāte un komunikācija

Lai nodrošinātu EJZF publicitāti un pārredzamību, vadošā iestāde nodrošinās fonda komunikācijas un pamanāmības aktivitātes. Minēto darbību **mērķis** – sniegt visu nepieciešamo aktuālo informāciju pēc iespējas plašākai mērķauditorijai plašā reģionālā pārklājumā par EJZF darbības programmas sniegtajām iespējām, pieejamajiem atbalsta veidiem un sasniegumiem.

Šo darbību īstenošanā bez Zemkopības ministrijas kā vadošās iestādes, aktīvi līdzdarbojas arī Lauku atbalsta dienests (LAD), kas atbildīgs par atbalsta administrēšanu, Valsts Zivsaimniecības sadarbības tīkls (VZST), kas turpina 2014.-2020. gada plānošanas perioda sekmīgo darbību un informē sabiedrību par EJZF atbalsta iespējām, organizē dažādus pieredzes apmaiņas un informatīvus pasākumus, kā arī publisko labās prakses piemērus u.c., zinātniskās institūcijas, kuru atbildības joma ietver zivsaimniecības nozares un resursu ilgtspējas jautājumus, kā arī vietējās rīcības grupas, kuras īsteno vietējās attīstības stratēģijas ar EJZF atbalstu.

Īstenoto komunikācijas un pamanāmības **darbību mērķauditorija** – (1) atbalsta saņēmēji, potenciālie atbalsta saņēmēji (tiešā mērķauditorija) un (2) plašāka sabiedrība kopumā, citas valsts un pašvaldību institūcijas, sociālie partneri, plašsaziņas līdzekļi, ES informācijas centri un Eiropas Komisijas pārstāvniecība Latvijā (netiešā mērķauditorija).

Sekmīgai komunikācijai un pamanāmības nodrošināšanai kā kvalitatīvam informācijas saturam un efektīviem komunikācijas līdzekļiem tiks maksimāli izmantoti visdažādākie **saziņas kanāli**: (a) elektroniskie (TV, radio), (b) drukātie plašsaziņas līdzekļi (nacionālie, reģionālie, specializētie), (c) tīmeklis (institūciju tīmekļa vietnes, profili sociālajos tīklos, interneta portāli u.c.), (d) pasākumi (semināri, konferences), (e) klientu apkalpošana u.c.

Komunikācijas un publicitātes darbību īstenošanai tiks izmantoti dažādi **plānotie pasākumi un komunikācijas līdzekļi**: (a) publikācijas gan Zemkopības ministrijas, gan LAD, gan VZST mājas lapās, (b) preses relīzes, (c) infografikas, (d) saziņa sociālajos tīklos (Twitter.com, Flickr.com, Facebook.com, Instagram.com u.tml.) (e) foto un video materiāli, (f) preses konferences, (g) intervijas ar ekspertiem un speciālistiem (h) atbildes mērķauditorijai, (i) iniciēta publicitāte (drukātajos un tīmekļa medijos, sižeti TV, reportāžas radio u.c.), (j) veiksmīgāko EJZF atbalsta izmantošanas piemēru popularizēšana (veiksmes stāsti), (k) konferences, semināri u.tml. informatīvi izglītojošie pasākumi u.tml.

Komunikācijas un publicitātes uzraudzības nolūkos tās analīze galvenokārt tiks balstīta uz šādiem **rādītājiem**: publikāciju skaits ZM un padotības iestāžu interneta portālos, sociālajos tīklos, preses relīžu skaits, publikāciju skaits drukātajos plašsaziņas līdzekļos, ziņu portālos, nozaru nevalstisko organizāciju portālos, TV sižetos, radio reportāžās, konferenču un semināru un to apmeklētāju skaits, mediju kontaktu (intervijas, atbildēti jautājumi u.tml.) skaits, mērķgrupām izplatīto bukletu u.c. informatīvo izdevumu un materiālu skaits.

Lai nodrošinātu EJZF piešķirtā atbalsta caurskatāmību, LAD kā vadošās iestādes starpniekinstiucija nodrošina atbalsta saņēmēju informēšanu par to iekļaušanu fonda finansēto darbību sarakstā un šī saraksta publiskošanu saskaņā ar Kopienas tiesību aktiem. **Lai nodrošinātu atklātības principu ievērošanu**, kā arī Eiropas Savienības tiesību aktos paredzēto prasību izpildi, LAD Latvijas Republikas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā savā mājas lapā **publicēs informāciju par visām atbalstītajām darbībām un atbalsta saņēmējiem**.

Tāpat LAD informēs atbalsta saņēmējus par **prasībām informācijas un komunikācijas pasākumiem** par EJZF atbalstīto darbību īstenošanu un saņemto atbalstu, kā arī par prasībām, kas ievērojamas darbības īstenošanas laikā sabiedrības informēšanai par Eiropas Savienības sniegto atbalstu tās īstenošanā.

u.c.

8. Vienas vienības izmaksu, vienreizējo maksājumu un vienotu likmju izmantošana, un finansējums, kas nav saistīts ar izmaksām

Paredzētais 88. un 89.panta pielietojums	Jā	Nē
No apstiprinātas programmas tiks izmantoti attaisnotie izdevumi, kas balstīti uz vienas vienības izmaksām, vienreizējiem maksājumiem un vienotas likmes saskaņā ar KNR 88. pantu (ja jā, aizpildiet 1. papildinājumu)		Nē
No apstiprinātas programmas finansējuma izmantošana, kas nav saistīta ar izmaksām saskaņā ar KNR 89. pantu (ja jā, aizpildiet 2. papildinājumu)		Nē